

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра теорії і методики початкової освіти

Катерина Десятник

**ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ В
ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Методичні рекомендації

Луцьк – 2024

УДК 373.2.016(072)

Д 37

*Рекомендовано до друку науково-методичною комісією
факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Волинського національного університету імені Лесі Українки.
(протокол № 3 від 15.10.2024 р.)*

Рецензент:

Кінах Н. В. – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та психології Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти.

Десятник К. В.

Д 37 **Теорія і методика виховання в початковій школі:** методичні рекомендації до виконання практичних, індивідуальних завдань та самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2024. 86 с.

Методичні рекомендації містять завдання для виконання практичних, самостійної та індивідуальної роботи з нормативного освітнього компонента «Теорія і методика виховання в початковій школі», термінологічний словник, тести контролю знань здобувачів освіти, перелік питань до іспиту, список рекомендованої літератури.

Методичні вказівки адресовано здобувачам вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта, викладачам, вихователям.

УДК 373.2.016(072)

© Десятник К.В., 2024

© Волинський національний
університет імені Лесі Українки, 2024

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ I. Структура освітнього компонента	6
Розділ II. Практичні заняття	8
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1	8
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2	9
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3	11
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4	13
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5	14
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6	16
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7	18
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8	20
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9	23
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10	25
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 11	27
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 12	29
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 13	30
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 14	31
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 15	35
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 16	36
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 17	38
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 18	39
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 19	40
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 20	41
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 21	44
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 22-23.....	45
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 24	46
Розділ III. Політика оцінювання	48
Розділ V. Питання до екзамену.....	51
Розділ VI. Тестові завдання	55
Термінологічний словник.....	67
Рекомендована література	81

ВСТУП

«Теорія і методика виховання в початковій школі» належить до переліку нормативних освітніх компонентів освітньо-професійної програми Початкова освіта підготовки бакалавра за спеціальністю 013 Початкова освіта і забезпечує загальний та професійний розвиток здобувачів вищої освіти. Вивчення ОК дає можливість бакалаврам розширити коло знань про особливості виховання особистості, організацію виховної роботи в початковій школі, оволодіти уміннями й навичками, які складуть базу подальшого професійного становлення. Предметом вивчення освітнього компонента є теоретичні засади та практичні аспекти організації виховного процесу в сучасній початковій школі.

Пререквізити. Попередніми ОК, на яких базується «Теорія і методика виховання в початковій школі», є: «Загальна педагогіка та історія педагогічної думки», «Психологія загальна», «Психологія педагогічна та дитяча», «Вступ до педагогічної професії».

Постреквізити. Знання і уміння з освітнього компонента «Теорія і методика виховання в початковій школі» потрібні для вивчення освітніх компонентів: «Методика навчання громадянської та історичної освітньої галузі», «Методика навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі», «Порівняльна педагогіка», «Основи педмайстерності та творчості вчителя», вибіркових освітніх компонентів а також для написання курсової роботи з педагогіки, проходження педагогічної практики, складання атестаційного іспиту.

Метою викладання ОК «Теорія і методика виховання в початковій школі» є ознайомлення здобувачів освіти з теоретико-методичними засадами процесу виховання особистості; формування практичних умінь і навичок, необхідних для організації виховної роботи в початковій школі; підвищення рівня методичної підготовки здобувачів освіти як майбутніх педагогів-практиків через оволодіння сучасними технологіями та інноваційними практиками організації виховної процесу в початковій школі; формування особистості вчителя, спрямованого на творчу діяльність.

Основними *завданнями* вивчення освітнього компонента «Теорія і методика виховання в початковій школі» є:

- ✓ засвоєння суті та змісту виховного процесу, його структурних складових;
- ✓ усвідомлення закономірностей і рушійних сил розвитку особистості, взаємозумовленість процесів виховання і розвитку;
- ✓ формування знань про виховну систему й управління нею;

- ✓ засвоєння методів, прийомів виховання; сутності, змісту, мети, завдань та форм організації різних напрямів виховного процесу;
- ✓ ознайомлення здобувачів освіти із специфікою планування й організації виховного процесу в сучасному закладі загальної середньої освіти й початковій школі зокрема;
- ✓ формування уміння і навички організації виховання молодших школярів в умовах освітнього процесу сучасної початкової школи;
- ✓ оволодіння методикою організації учнівського колективу, різних дитячих об'єднань та керівництва ними;
- ✓ оволодіння засобами педагогіки партнерства у роботі з батьками школярів;
- ✓ оволодіння практичними навичками щодо використання форм і методів організації виховної роботи в школі зі створення і забезпечення безпечного, здорового та психологічно комфортного освітнього середовища;
- ✓ оволодіння системою форм організації різних напрямів виховного процесу;
- ✓ формування знань щодо моніторингу якості виховної роботи в початковій школі;
- ✓ розвиток у майбутніх учителів педагогічного мислення, здатності до аналітичного осмислення педагогічної діяльності.

РОЗДІЛ І. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практ.	Самост. робота	Конс.	**Форми, методи оцінювання/ Бали
Змістовий модуль 1. Виховний процес як цілісна система формування особистості молодшого школяра						
Тема 1. Теоретико-методологічні засади виховного процесу	7	2	2	2	1	УО/ПО–1 б. ІРС – 0,7 б.
Тема 2. Методи виховання, форми виховної роботи	8	2	4	2		УО/ПО/ МППВПР/ЗД – 3 б.
Тема 3. Методологічні підходи до виховання в умовах нової української школи	7	2	2	2	1	УО/ПО–1 б. ІРС – 0,7 б.
Тема 4. Формування світогляду, розумове, моральне виховання молодших школярів	7	2	2	2	1	УО/ПО–16. ІРС – 0,7 б.
Тема 5. Естетичне, фізичне виховання молодших школярів	4		2	2		УО/ПО–16. ІРС – 0,7 б.
Тема 6. Трудове, економічне виховання молодших школярів	6	2	2	2		УО/ПО–16. ІРС – 0,7 б.
Тема 7. Національно-патріотичне, громадянське, правове молодших школярів	6	2	2	2		УО/ПО–16. ІРС – 0,7 б.
Тема 8. Статеве, екологічне, виховання молодших школярів	7	2	2	2	1	УО/ПО–16. ІРС – 0,7 б.
Тема 9. Виникнення та розвиток учнівського колективу	7	2	2	2	1	УО/ПО–16. ІРС – 0,7 б.
Разом за змістовим модулем 1	59	16	20	18	5	
Змістовий модуль 2. Методика організації виховного процесу в початковій школі						
Тема 10. Планування виховної роботи у закладі загальної середньої освіти	6	2	2	2		УО/ПО–16. МППВПР/ЗД– 0,7 б.
Тема 11. Повноваження заступника директора з виховної роботи та класного керівника закладу загальної середньої освіти	6	2	2	2		УО/ПО–16. МППВПР/ЗД– 0,7 б.
Тема 12. Методика організації і проведення: виховного заходу, виховної години, бесіди, свят	6	2	2	2		УО/ПО–16. МППВПР/ЗД– 0,7 б.
Тема 13. Методика організації і проведення: дискусії, диспуту, дебатів	6	2	2	2		УО/ПО–16. МППВПР/ЗД– 0,7 б.
Тема 14. Методика організації проведення: вікторини, круглого столу, усного журналу, екскурсії	6	2	2	2		УО/ПО–16. МППВПР/ЗД– 0,7 б.
Тема 15. Методика організації й проведення інноваційних форм виховної роботи	8	2	2	4		УО/ПО–16. МППВПР/ЗД– 0,7 б.
Тема 16. Методика проведення інтерактивних форм виховної роботи	6	2	2	2		УО/ПО–16. МППВПР/ЗД– 0,7 б.
Тема 17. Методика проведення колективних творчих справ, позакласних заходів естетичного спрямування	6	2	2	2		УО/ПО–16. МППВПР/ЗД– 0,7 б.

Тема 18. Методика організації та проведення благодійних заходів та акцій в школі	7	2	2	2	1	УІО/ПІО–16. МППВПР/З– 0,7 б.
Тема 19. Шляхи забезпечення безпечного, здорового, психологічно комфортного освітнього середовища	9	2	2	4	1	УІО/ПІО–16. МППВПР/ЗД– 0,7 б.
Тема 20. Моніторинг якості виховної роботи	5		2	2	1	УІО/ПІО–16. МППВПР/ЗД– 0,7 б.
Тема 21. Діагностика вихованості здобувачів початкової освіти	11	2	4	4	1	УІО/ПІОМП– 3 б.
Тема 22. Виховна робота з батьками учнів: форми партнерства сім'ї і школи	9	2	2	4	1	УІО/ПІО–16. МППВПР/ЗД– 0,7 б.
Разом за змістовим модулем 2	91	24	28	34	5	
Види підсумкових робіт (за потреби)						Бал
Модульна контрольна робота 1						Т–30 б.
Модульна контрольна робота 2						Т–30 б.
ІНДЗ (за наявності)						–
Інше (вказати)						–
Всього годин/Балів	150	40	48	52	10	100

**** Форми оцінювання:** усна (У), письмова (П).

**** Методи оцінювання:** УІО/ПІО – усне/письмове індивідуальне опитування, УФО/ПФО – усне/письмове фронтальне опитування, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, Т – тестування, МКР – модульна контрольна робота, МПК – метод програмованого контролю, МППВПР/ЗД – метод практичної перевірки вправ/завдань, МСК – метод самоконтролю, МСО – метод самооцінки.

Примітка:

*Office 365 – платформа для забезпечення управління і супроводу освітнього компонента, може застосовуватися для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті в дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

РОЗДІЛ II. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема: СУТНІСТЬ ПРОЦЕСУ ВИХОВАННЯ

I. Теоретичний блок

1. Сутність процесу виховання. Структурні компоненти і рушійні сили виховного процесу.
2. Етапи процесу виховання щодо формування особистості.
3. Характерні особливості виховання.
4. Мета і завдання виховання.
5. Закономірності виховного процесу.
6. Сутність та значення принципів виховання. Характеристика принципів виховання особистості.

II. Практичний блок

№ 1. Ознайомитись з Програмою «Нова українська школа» у поступі до цінностей. 2018 р. URL: <https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/>

Виписати: *Базові моральні цінності сучасного виховання, дати їм характеристику.*

№ 2. Підготувати доповідь «*Вікові особливості учнів молодшого шкільного віку, їх роль у становленні та вихованні особистості дитини*».

Література:

1. Безбородих С. М. Теорія і методика виховання молодших школярів : навч.-метод. посіб. для студентів та вчителів. ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Київ : Талком, 2019. 245 с.
2. Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.
3. Марків В. М. Теорія виховання : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг: КП, 2015. 241 с.
4. Лист МОН від 19.11.2024 р. №1/21639-24 щодо організації виховного процесу в закладах освіти у **2023/2024** н. р. «Методичні рекомендації щодо організації виховного процесу в закладах освіти».
URL: https://drive.google.com/file/d/1BjfGegR6BDBIuQkha_fAMXnz51jKpKhq/view

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема: МЕТОДИ ВИХОВАННЯ

I. Теоретичний блок

1. Поняття методу, прийому і засобу виховання.
2. Основні підходи до класифікацій методів виховання.
3. Методи формування свідомості особистості (поглядів, переконань, ідеалів), їх характеристика.
4. Методи формування досвіду суспільної поведінки, їх характеристика.

Посилання на Mind Map лекційного заняття «Методи виховання»: <https://xmind.app/m/Eiutwh/>

II. Проблемні питання для обговорення

№ 1. Психолог Ю.Красовський визначає декілька видів осуду: критика-підбадьорення (наступного разу зробиш краще...), критика-докір (а я на тебе розраховував), критика-надія (сподіваюсь, що більше...), критика-похвала (робота виконана добре, але не для цього випадку), критика-аналогія (... припустився такої ж помилки, як...), безособова критика (... є учні, котрі...), критика-співпереживання (я добре тебе розумію, але...), критика-співчуття (співчуваю, але...), критика-здивування (невже не підготував?...), критика-іронія, критика-стурбованість, критика-натяк, критика-зауваження, критика-вимога, критика-побоювання.

- *Поміркуйте, за яких умов краще використовувати кожен з видів осудження в початковій школі?*

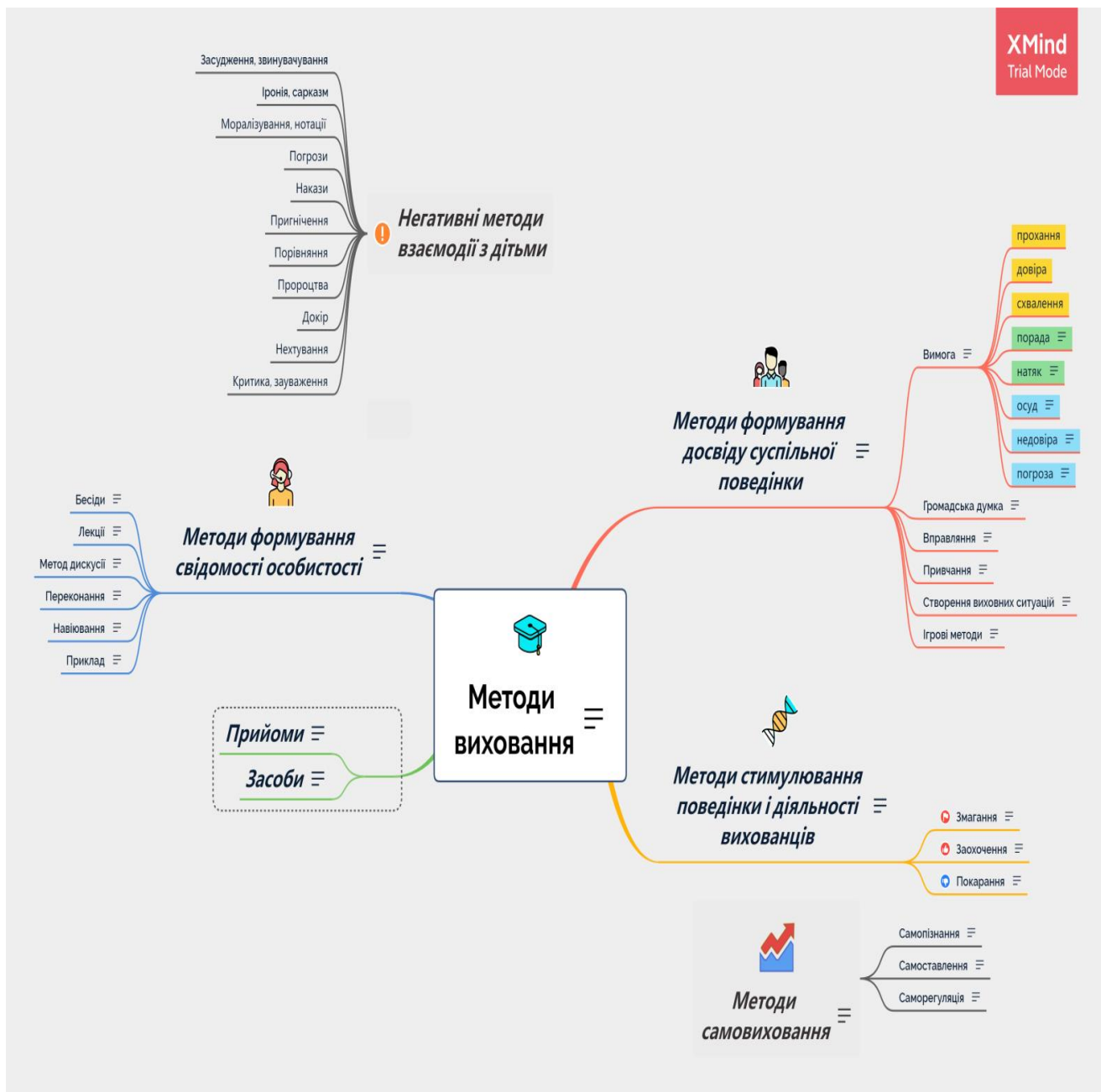
III. Практичний блок

Створити інтелектуальну карту (mind map) до матеріалу практичного заняття, користуючись програмами створення інтелект-карт. Представити схему на занятті.

Література:

1. Безбородих С. М. Теорія і методика виховання молодших школярів : навч.-метод. посіб. для студентів та вчителів. ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Київ : Талком, 2019. 245 с.
2. Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.
3. Марків В. М. Теорія виховання : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг: КП, 2015. 241 с.

4. Лист МОН №1/12702-23 від 24.08.2023 р. щодо організації виховного процесу в закладах освіти у **2023/2024** н. р. «Інформаційні матеріали щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023/2024 навчальному році».
 URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-vihovnogo-procesu-v-zakladah-osviti-u-20232024-navchalnomu-roci>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема: МЕТОДИ ВИХОВАННЯ

І. Теоретичний блок

1. Методи стимулювання поведінки і діяльності вихованців, їх характеристика.
2. Методи самовиховання, їх характеристика.
3. Негативні методи взаємодії з дітьми. Їх вплив на формування особистості дитини
4. Чинники, що визначають вибір методів виховання.
5. Форми виховної роботи, їх класифікація.

Посилання на Mind Map лекційного заняття «Методи виховання»: <https://xmind.app/m/Eiutwh/>

ІІ. Проблемні питання для обговорення

№ 1. До типових видів покарань М.Г. Стельмахович відносить: вияв незадоволення, осудження, присоромлення, обмеження, посилення контролю за поведінкою, відстрочку виконання даної дитині обіцянки, вияв деякої стриманості в поводженні з дитиною, позбавлення її звичної ласки, моральне осудження, нотка відчуження в голосі, гнів, обурення тощо.

- Чи завжди дані види покарань виконують функцію корекції поведінки особистості? Відповідь аргументуйте.

№ 2. *- Висловіть свою думку щодо матеріального заохочення молодших школярів. Підкресліть позитивні і негативні сторони даного виду заохочення. Що б ви порадили вчителям, батькам, які його використовують?*

№ 3. Педагогічна задача

Видатний педагог К. Д. Ушинський склав для себе такі правила самовиховання:

Спокій у будь-яких обставинах, принаймні, зовнішній.

Прямота в словах та вчинках.

Поміркуваність дій.

Рішучість та відповідальність за вчинок.

Не говорити про себе без потреби жодного слова.

Робити те, що хочеться, а не те, що доводиться.

Витрачати свої сили лише на необхідне або приємне, а не на пристрасті.

Кожного вечора сумлінно звітувати собі про свої вчинки.

Жодного разу не хвалитися ні тим, що було, ні тим, що маєш, ні тим, що будеш мати.

Чи всі ці правила Ви сприймаєте? Якщо ні, то чому? Якими правилами самовиховання Ви доповнили б цей список? Чи маєте Ви власні правила, якими керуєтеся в житті?

III. Практичний блок

Створити інтелектуальну карту (mind map) до матеріалу практичного заняття, користуючись програмами створення інтелект-карт. Представити схему на занятті.

Література:

1. Безбородих С. М. Теорія і методика виховання молодших школярів : навч.-метод. посіб. для студентів та вчителів. ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Київ : Талком, 2019. 245 с.
2. Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.
3. Марків В. М. Теорія виховання : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг: КП, 2015. 241 с.
4. Лист МОН від 19.11.2024 р. №1/21639-24 щодо організації виховного процесу в закладах освіти у **2023/2024** н. р. «Методичні рекомендації щодо організації виховного процесу в закладах освіти».
URL: https://drive.google.com/file/d/1BjfGegR6BDBIuQkha_fAMXnz51jKpKhq/view

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема: ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ,
РОЗУМОВЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

I. Теоретичний блок.

1. Поняття про світогляд. Сутність наукового світогляду, його структура.
2. Знання і світогляд – діалектика взаємодії. Рівні світогляду: світовідчуття, світосприймання, світорозуміння.
3. Формування у школярів основ наукового світогляду.
4. Поняття розумового виховання. Основні завдання, структурні компоненти.
5. Основні шляхи і засоби здійснення розумового виховання учнів початкової школи.

II. Проблемні питання для обговорення

№ 1. Розкрийте сутність понять «розум», «інтелект». Чи тотожні дані поняття ?

№ 2. Відповідно до теорії множинного інтелекту Говарда Гарднера кожна людина володіє вираженими в різному ступені вісьма типами інтелекту.

У педагогів, згідно з даною концепцією структури інтелекту, з'являється можливість цілеспрямовано організовувати освітній процес для розвитку тих або інших здібностей учнів, використати сильні сторони інтелекту дітей у процесі освоєння навчального матеріалу.

Розкрийте сутність теорії множинного інтелекту Говарда Гарднера.

Література:

1. Безбородих С. М. Теорія і методика виховання молодших школярів : навч.-метод. посіб. для студентів та вчителів. ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Київ : Талком, 2019. 245 с.
2. Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.
3. Марків В. М. Теорія виховання : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг: КПІ, 2015. 241 с.
4. Медіна Джон. Правила розвитку мозку дитини. Як виховати розумну та щасливу дитину від народження до п'яти / пер. з англ. Тетяна Рабчак. Київ: Наш формат. 2019. 320 с.
5. Деніел Гоулман. Емоційний інтелект / пер. з англ. С.Л. Гумецької. Харків: Віват, 2019. 512 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема: МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

I. Теоретичний блок

1. Мораль як форма суспільної свідомості, структура моралі. Роль морального виховання у формуванні особистості.
2. Сутність, зміст, мета морального виховання особистості.
3. Ефективні форми, методи і засоби морального виховання здобувачів початкової освіти.
4. Формування дисциплінованості та культури поведінки як моральної риси особистості молодшого школяра.
5. Особливості виховання толерантності молодших школярів.
6. Засоби народної педагогіки у моральному вихованні школярів.

II. Проблемні питання для обговорення

№ 1. Розкриваючи сутність поняття «добро», В.О.Сухомлинський писав: «Добро – це думка, помножена на волю, тільки за цієї умови матимемо непримиренність до зла, – а це і є сама суть добра. Те, що повинно стати моральною серцевиною твоєї особистості, – моральна чистота, благородність, непримиренність до зла – залежить від того, як ідея добра стає твоїм переконанням, суттю твоєї душі – твоєю органічною потребою застосувати на кожному кроці мірку оцінки того, що відбувається у світі... Мета виховання полягає в тому, щоб, морально вдосконалюючись, людина в своїх взаємовідносинах з іншими людьми перемагала зло».

Проаналізуйте дане висловлення з позиції завдань морального виховання. Які шляхи виховання добра як якості особистості молодшого школяра ви можете запропонувати?

№ 2. Ш.О. Амонашвілі зазначав, що діти-шибеники в основному творчі, кмітливі, гострі на язик люди, які можуть застосовувати свої здібності в будь-яких несподіваних ситуаціях. «Шибеники – думка педагога, предмет педагогіки. Ось і люблю я їх – вони постійно «шліфують» мою педагогічну майстерність, змушують до безперервного самооновлення. Вибрики – цінна якість дитини, тільки потрібно вміти керувати нею. Давно я встановив для себе заповідь про те, що: сутність дитячої дисципліни є не в придушенні вибриків, а у перетворенні їх». І далі ставив запитання: «Як це зробити на перервах?».

Дайте ваші пропозиції щодо розв'язання поставленого запитання. Чи завжди моральні дії людини є показником її моральної вихованості? Чому?

III. Практичний блок

№ 1. Ознайомитись нормативним документом, виписати мету початкової освіти та ціннісні орієнтири на основі яких вона реалізується

відповідно до Державного стандарту початкової освіти
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>

Література:

1. Безбородих С. М. Теорія і методика виховання молодших школярів : навч.-метод. посіб. для студентів та вчителів. ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Київ : Талком, 2019. 245 с.
2. Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.
3. Марків В. М. Теорія виховання : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг: КП, 2015. 241 с.
4. Малахов В. А. М18 Етика: Курс лекцій. Навч. посібник. 5-те вид. К.: Либідь, 2004. 384 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема: ЕСТЕТИЧНЕ, ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

I. Теоретичний блок

1. Естетика і формування особистості.
2. Мета, завдання, сутність естетичного виховання.
3. Зміст естетичного виховання в початковій школі.
4. Шляхи естетичного виховання. Форми, методи і засоби естетичного виховання здобувачів початкової освіти
5. Фізичне виховання та його роль у всебічному розвитку особистості. Завдання фізичного виховання учнів.
6. Методи, форми і засоби фізичного виховання молодших школярів.
7. Формування здорового способу життя як засіб зміцнення фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я.

II. Проблемні питання для обговорення

№ 1. «Краса – могутній засіб виховання чутливості душі, – писав В.О. Сухомлинський. – Це вершина, з якої ти можеш побачити те, чого без розуміння і почуття прекрасного, без захоплення і натхнення ніколи не побачиш. Краса – це яскраве світло, що осяює світ. При цьому світлі тобі відкривається істина, правда, добро; осяяний цим світлом, ти стаєш відданим і непримиренним. Краса вчить розпізнавати зло і боротися з ним. Я б назвав красу гімнастикою душі – вона випрямляє наш дух, нашу совість, наші почуття і переконання. Краса – це дзеркало, в якому ти бачиш сам себе і завдяки йому так чи інакше ставишся сам до себе».

- Проаналізуйте позицію В.О.Сухомлинського щодо значення краси. Яким чином таке розуміння краси інтегрує різні напрямки виховання особистості?

№ 2. «У будь-якій науці, – зазначав К.Д.Ушинський, – більше чи менше існує естетичний елемент, передачу якого учням повинен мати на увазі наставник».

Г. Ващенко стверджував: «Щоб розуміти й сприймати найкращі твори мистецтва, потрібні певні знання з історії письменства, малярства, скульптури, музики, архітектури. Культурна людина повинна знати грецьке мистецтво, красу творів Софокла, музику Бетховена, Моцарта, Чайковського».

- Прокоментуйте дані висловлення. Яке місце посідають естетичні знання в загальній системі формування естетичної культури? Проаналізуйте навчальні предмети, які викладаються в початковій школі, з позиції наявності в них естетичного потенціалу.

№ 3. Прослухати: «Чотири пори року» – цикл концертів Антоніо Вівальді. Особливу увагу звертаємо на осінь. На парі будьте готові увімкнути улюблені ваші фрагменти.

№ 4. В.О.Сухомлинський писав: «Заняття фізкультурою та спортом відіграють певну роль у всебічному розвитку учнів лише тоді, коли вся навчально-виховна робота пройнята турботою про здоров'я».

– Як ви розумієте цей вислів? Що ви вкладаєте в зміст поняття «турбота про здоров'я»?

Література:

1. Безбородих С. М. Теорія і методика виховання молодших школярів : навч.-метод. посіб. для студентів та вчителів. ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Київ : Талком, 2019. 245 с.
2. Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.
3. Марків В. М. Теорія виховання : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг: КПІ, 2015. 241 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема: ТРУДОВЕ, ЕКОНОМІЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

I. Теоретичний блок

1. Сутність, функції праці і трудового виховання.
2. Місце трудового виховання у загальній системі формування особистості.
3. Завдання трудового виховання. Види трудової діяльності школярів.
4. Методи виховання працелюбності молодших школярів.
5. Профорієнтаційна робота в початковій школі.
6. Мета, завдання, зміст економічного виховання здобувачів освіти.
7. Методи та засоби формування підприємливості та фінансової грамотності молодших школярів.

II. Проблемні питання для обговорення

№ 1. «Праця, відірвана від інтелектуального, морального, естетичного, емоційного, фізичного виховання, від творчості, від інтересів і потреб, від багатогранних відносин між вихованцями, – зазначає В.О. Сухомлинський, – стає для вихованців повинністю», тобто праця повинна бути основою всебічного гармонійного розвитку особистості. «Праця лише тоді стає виховуючою силою, коли вона збагачує інтелектуальне життя, наповнює багатогранним змістом розумові, творчі інтереси, одухотворює моральну цілісність і звеличує естетичну красу особистості і колективу».

– *Висловіть свою думку відносно даної позиції педагога.*

№ 2. А.С. Макаренко писав: «Тепер я переконаний, що праця, яка не має на увазі створення цінностей, не є позитивним елементом виховання».

Цю ж думку висловлював неодноразово і В.О.Сухомлинський: «Праця сама по собі для дітей цікавості не викликає, не можна собі уявити, щоб діти, направляючись, наприклад, на волейбольний майданчик і побачивши не покопані грядки і лежачі поряд лопати, з радісними вигуками взяли би за лопати, скопали грядки... Інтерес до праці і почуття задоволення від праці набуваються, розвиваються. Для дітей інтерес до праці повинен містити в свідомості те, що вони можуть впливати на природу».

– *Проаналізуйте висловлення відомих педагогів. Чи підтримуєте ви їх думку? Які шляхи розвитку в молодших школярів позитивної мотивації до праці ви можете запропонувати?*

Педагогічна задача № 1. Андрійко із задоволенням допомагав матері виконувати хатню роботу. Батько, побачивши, що син має посуд, звинуватив його в тому, що хлопець виконує жіночу роботу. З того часу хлопець почав

соромитися своїх дій. *Що б Ви порадили батькові? Чи правильно виховує батько сина? Ваша позиція з цього питання? Чи є актуальним розподіл на «жіночу» та «чоловічу» роботу в сучасному суспільстві? Ваша думка.*

Література:

1. Безбородих С. М. Теорія і методика виховання молодших школярів : навч.-метод. посіб. для студентів та вчителів. ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Київ : Талком, 2019. 245 с.
2. Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.
3. Марків В. М. Теорія виховання : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг: КП, 2015. 241 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема: НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ, ГРОМАДЯНСЬКЕ, ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

I. Теоретичний блок

1. Складові національної самосвідомості особистості. Сутність, мета, завдання, напрями національно-патріотичного виховання в умовах війни.
2. Форми, методи і засоби національно-патріотичного виховання молодших школярів у закладі загальної середньої освіти.
3. Сутність, мета, завдання громадянського виховання. Громадянська позиція.
4. Шляхи формування громадянської компетентності молодших школярів.
5. Сутність правового виховання. Складові правової культури особистості.
6. Мета, завдання правового виховання молодших школярів.
7. Методи та форми правової освіти та виховання здобувачів початкової освіти.

II. Практичний блок

№ 1. Ознайомитись з Концепцією національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року від 06 червня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22/sp:max50:nav7:font2#n12>

Виписати:

1. *Мета та завдання національно-патріотичного виховання в системі освіти України.*
2. *Принципи національно-патріотичного виховання.*
3. *Очікувані результати впровадження системи національно-патріотичного виховання.*

№ 2. Ознайомитись з Концепцією розвитку громадянської освіти в Україні (від 3 жовтня 2018 р.)

<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/5bb/635/973/5bb635973a4ec456981476.doc>

Виписати:

- *мету і завдання громадянської освіти;*
- *громадянські компетентності;*
- *основні змістові напрями та результати (на рівні повної загальної середньої освіти) громадянської освіти.*

№ 3. Правове виховання дітей молодшого шкільного віку передбачає ознайомлення з конкретними і зрозумілими їм правами:

- 1) права на гідне існування, виживання, що включає право на життя і здоров'я, житло, їжу, ім'я, родину, турботу батьків, громадянство;
- 2) права на розвиток, освіту, відпочинок і дозвілля;
- 3) права на захист від приниження, насильства та експлуатації, а також особливі права дітей-інвалідів і сиріт;
- 4) права на свободу слова, думки і діяльності.

В яких нормативно-правових документах зазначені дані права?

Назва документу, стаття ?

Створіть медіапродукт (буклет, постер, плакат, відеоролик) «Права дитини».

№ 4. Запропонуйте практичні вправи для дітей молодшого шкільного віку з метою ознайомлення з правами.

Література:

1. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» від 13.12.2022. № 2834-IX.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#n6>
2. Десятник К.В., Грицак П.О. Формування національної ідентичності молодших школярів у контексті національно-патріотичного виховання. *Наука і техніка сьогодні. Серія «Педагогіка»*. 2024. № 6(34).С. 437–448. doi: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-6\(34\)-437-448](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-6(34)-437-448)
3. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів: методичні рекомендації (для вчителів, методистів, авторів програм і підручників, науковців, викладачів, студентів закладів професійної й вищої освіти, управлінців, політиків). Київ: Фенікс, 2022. 64 с.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732103/1/BNV%20KSV%202022rek.pdf>
4. Стратегія утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року (15.12.2023 р.). URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-stratehii-utverdzhennia-ukrainskoi-na-a1322>
5. Безбородих С. М. Теорія і методика виховання молодших школярів : навч.-метод. посіб. для студентів та вчителів. ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Київ : Талком, 2019. 245 с.

6. Кондрашова, Л.В., Лаврентьева, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.
7. Марків В. М. Теорія виховання : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг: КПІ, 2015. 241 с.
8. Права людини для дітей: посібник для вчителів та тренерів / Денисенко Л. В., Дзюбій О. А. К.: Час Друку, 2011. 260 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/7/d/106797.pdf>
9. Конвенція ООН про права дитини. Аудіоверсія для дітей. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rzqIB3YC8YU>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Тема: СТАТЄВЕ, ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

I. Теоретичний блок

1. Сутність, мета і завдання статевого виховання.
2. Принципи статевого виховання. Методи статевого виховання.
3. Статева освіта і виховання культури почуттів.
4. Роль сім'ї і школи у статевоу вихованні школярів.
5. Сутність, мета, завдання та зміст екологічного виховання. Поняття «екологічна культура особистості», «екологічна компетентність» (відповідно до Державного стандарту початкової освіти).
6. Форми і методи екологічного виховання молодших школярів.

II. Проблемні питання для обговорення

№ 1. Педагогічна ситуація

- Мамо, скажи, я красуня?

Відповідають по-різному.

1. *Ти моя радість! Ти моє сонечко! Зараз вдягнемо нові туфельки, чисту сукню – і буде донечка гарніше всіх на світі!*

2. *Ще чого не вистачало! З такого-то віку перед дзеркалом крутишся. Ти диви: ніс кнопкою, вуха лопушком, брів і зовсім немає, нічого не скажеш – красуня!*

3. *Запам'ятай, донечко: найголовніше, щоб людина була розумною, доброю, чесною. А красуня вона чи ні – не відіграє ніякого значення.*

Прокоментуйте ці висловлення батьків. Чи можна вважати питання дівчинки дрібницею? Як би ви самі на нього відповіли?

III. Практичний блок

№ 1. Дібрати і подати список книг зі статевого виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

№ 2. Створити медіапродукт (робота в групах – 4-5 студентів). Підготувати плакат (постер, мотиваційний ролик) «Практичні поради, яких варто дотримуватись щодня: як бути дружнім до довкілля». Використовуйте програми для графічного дизайну, фото, відео.

Критерії оцінювання: Повнота розкриття теми, змістовність, сюжет, якість оформлення, вдале поєднання знятого відеоматеріалу, музичного, титрового та словесного оформлення, динамічність.

Оригінальність ідеї, творчий підхід, загальне емоційне враження.

Здатність працювати в команді, дедлайн.

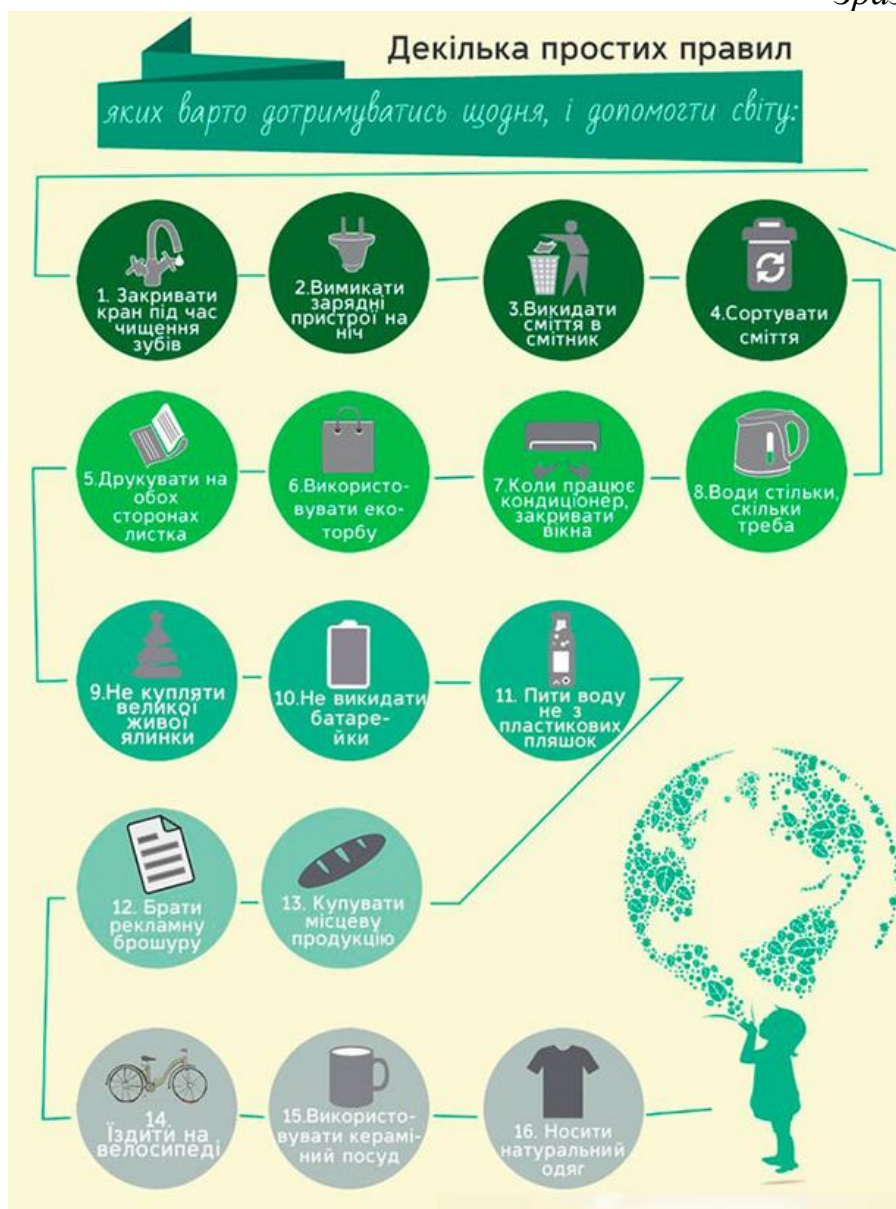
№ 3. Підготувати і провести в аудиторії виховну годину для молодших школярів до свята Великодня.

Робота в групах 5-6 студентів, яка включає:

- підготувати розповідь з презентацією до теми;
- підготувати майстер-клас для дітей з детальною інструкцією з виготовлення виробу, композиції, писанки (великодній віночок, кошик, листівка тощо).

Критерії оцінювання: використані методи, прийоми й засоби виховання, занурення в тему, здатність працювати в команді, здатність до організації взаємодії з учасниками освітнього процесу в різних формах, подача матеріалу, креативність, презентація, самоаналіз.

Зразок постера

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10

Тема: ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТОК УЧНІВСЬКОГО КОЛЕКТИВУ

I. Теоретичний блок

1. Поняття про колектив, його ознаки та функції.
2. Види дитячого колективу.
3. Стадії розвитку учнівського колективу.
4. Шляхи формування дитячого колективу молодших школярів.
5. Роль колективу у формуванні особистості.
6. Значення учнівського самоврядування в процесі виховання.
7. Особливості організації самоврядування в початкових класах.

II. Проблемні питання для обговорення

№ 1. Одні вчені вважають, що дитячий колектив сприяє всебічному розвитку особистості, інші – що він пригнічує особистість, стимулюючи формування конформіста. Деякі вважають конформізм неминучим, нормальним явищем у колективі, яке допомагає людині погодити свою поведінку з поведінкою ровесників, інші стверджують, що конформізм заважає розвитку самостійності людини.

Висловіть свою думку з цього питання.

III. Практичний блок

№ 1. Розкрийте особливості встановлення спільних правил у класі, що розробляються самими дітьми разом з вчителем, відповідно до вимог НУШ а також впровадження рутин у початковій школі як складових ефективного управління класом.

Література:

1. Безбородих С. М. Теорія і методика виховання молодших школярів : навч.-метод. посіб. для студентів та вчителів. ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Київ : Талком, 2019. 245 с.
2. Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.
3. Марків В. М. Теорія виховання : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг: КП, 2015. 241 с.
4. Лист МОН від 19.11.2024 р. №1/21639-24 щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023/2024 н. р. «Методичні рекомендації щодо організації виховного процесу в закладах освіти». URL: https://drive.google.com/file/d/1BjfGegR6BDBIuQkha_fAMXnz51jKpKhq/view

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 11

Тема: ПЛАНУВАННЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

I. Теоретичний блок

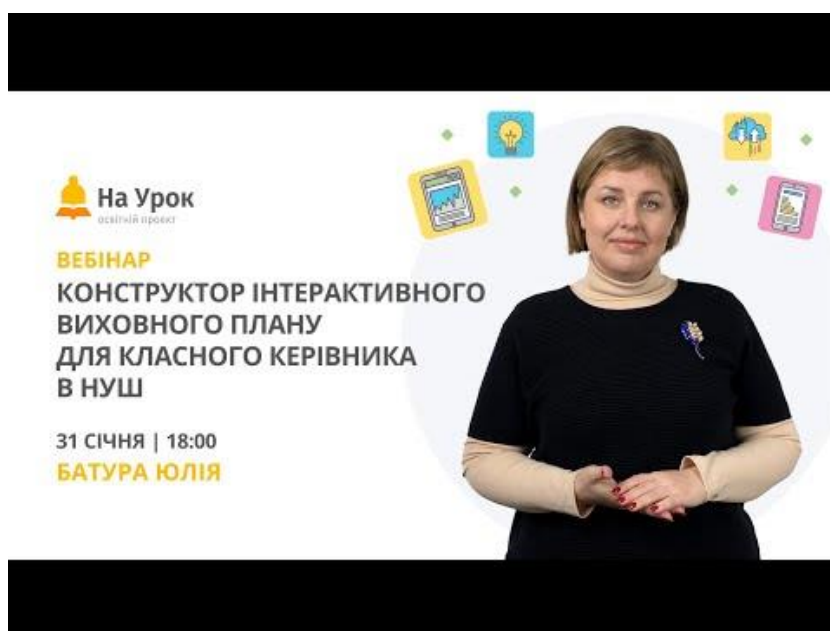
1. Формування системи виховної роботи школи.
2. Планування виховної роботи у закладі загальної середньої освіти: вимоги до планів виховної роботи, принципи планування.
3. Структура, особливості складання річного плану виховної роботи школи на навчальний рік.
4. Структура річного (семестрового) плану виховної роботи класного керівника.

II. Практичний блок

№ 1. Ознайомитись і подати Річний план виховної роботи школи на 2024-2025 навчальний рік (школа за вибором). Здійснить аналіз змісту, особливості побудови та структури плану.

№ 2. ! Розробити і подати інтерактивний план виховної роботи вчителя початкової школи на 2024-2025 навчальний рік (клас за вибором).

Складаємо інтерактивний виховний план на місяць (жовтень, листопад, грудень) або на I семестр. Користуємось інструкцією, творчість і винахідливість вітається: 📺 <https://youtu.be/q4hHdkdMls8>

Зразок інтерактивного плану

Цінності											
Морально-етичні	Соціально-політичні	Дата	Свята/ події / визначні дати	Конкурси "На урок"	Виховна година	Добірки матеріалів	Активності	Інфопроводи	Тематичні тести	Візуальні матеріали	Відео матеріали
БЕРЕЗЕНЬ											
		08.03.2023	 Міжнародний жіночий день	Жартівливі конкурси для дівчаток та мам до 8 Березня для учнів 4 класів	Виховна робота "8 березня"	Виготовлення листівки	Гра "Хто зверху?"	Танок	Тест "8 березня"	Розтяжка "8 березня"	Історія 8 березня
		09.03.2023	 День народж Тараса Григоровича Шевченка	Міжнародний конкурс	Урок-пам'ять "Тарасова доля - то правда жива"	Маленьким діткам про великого Тараса Шевченка	Літературний вечір "Поетичний вінок Тараса Шевченка"	Презентація "І досі сниться..."	Життя і творчість Т.Г.Шевченка	Розтяжка + біографія +...	Як Шевченко став зіркою?
		10.03.2023	 День Державного Гімну України		Презентація до уроку. Державний Гімн України. Мова - жива скарбниця історії народу	Сценарій виховного заходу	Гімн України. Знайомство	Презентація до Уроку			Історія державного гімну
		14.03.2023	День українського добровольця		Сценарій виховного заходу			Презентація "День українського добровольця"			3 днем українського добровольця
		21.03.2023	Всесвітній день поезії		Виховний захід	Сценарій уроку-гри	Презентація уроку-гри	Всесвітній день поезії		Розтяжка	Віртуальна виставка
		22.03.2023	Всесвітній день водних ресурсів		Всесвітній день водних ресурсів	Кейс про воду	Презентація				Розтяжка
		27.03.2023	 Міжнародний день театру		Виховний захід	Пізнавальне відео "Що таке театр та яку роль у ньому себе поводити?"		Презентація до заходу			Історія театру

Література:

1. Андрощук І.В. Андрощук І.П. Методика виховної роботи : навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 320 с.
2. Безбородих С. М. Теорія і методика виховання молодших школярів : навч.-метод. посіб. для студентів та вчителів. ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Київ : Талком, 2019. 245 с.
3. Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.
4. Марків В. М. Теорія виховання : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг: КП, 2015. 241 с.
5. Лист МОН від 19.11.2024 р. №1/21639-24 щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023/2024 н. р. «Методичні рекомендації щодо організації виховного процесу в закладах освіти». URL: https://drive.google.com/file/d/1BjfGegR6BDBluQkha_fAMXnz51jKpKhq/view

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 12

Тема. ПОВНОВАЖЕННЯ ЗАСТУПНИКА ДИРЕКТОРА З ВИХОВНОЇ РОБОТИ ТА КЛАСНОГО КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

I. Теоретичний блок

1. Повноваження заступника директора з виховної роботи закладу загальної середньої освіти . Функції, права та посадові обов'язки (відповідно до посадової інструкції заступника директора з виховної роботи).
2. Класний керівник у сучасній школі, функції класного керівника. Права та обов'язки класного керівника (відповідно до Положення про класного керівника та Посадової інструкції вчителя початкових класів).
3. Зміст виховної роботи класного керівника.
4. Перелік документації, яку веде класний керівник. Циклограма роботи класного керівника.

II. Практичний блок

Ознайомитись і подати наступні документами (школа, клас за вибором):

- **№1.** Посадова інструкція заступника директора школи з виховної роботи.
- **№2.** Посадова інструкція вчителя початкових класів.

! Здійснить аналіз їх змісту, особливості побудови та структури.

Ознайомитись з документами:

- Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0659-00> Редакція від 16.07.2006.

Література:

1. Андрощук І.В. Андрощук І.П. Методика виховної роботи : навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 320 с.
2. Безбородих С. М. Теорія і методика виховання молодших школярів : навч.-метод. посіб. для студентів та вчителів. ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Київ : Талком, 2019. 245 с.
3. Кондрашова, Л.В., Лаврентьева, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187с.
4. Марків В. М. Теорія виховання : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг: КПІ, 2015. 241 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 13

Тема: МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ: ВИХОВНОГО ЗАХОДУ, ВИХОВНОЇ ГОДИНИ, БЕСІДИ, СВЯТ

I. Теоретичний блок

1. Організація та проведення виховних заходів. Алгоритм підготовки і проведення виховного заходу.
2. Методика проведення виховної години/година спілкування в початковій школі.
3. Методика проведення етичної бесіди з учнями; методика проведення індивідуальної бесіди.
4. Методика організації та проведення свята.

II. Практичний блок

! №1. Підготувати і провести в аудиторії виховну годину для молодших школярів до зимових свят (Дня святого Миколая, святкування Різдва Христового тощо) (робота в групах 5-6 студентів), яка включає:

- Підготувати розповідь з презентацією до теми.
- Підготувати майстер-клас для дітей з детальною інструкцією з виготовлення виробу, композиції (різдвяний віночок, дзвіночок, кулька, дідух, ялинка, листівка, ангел тощо)

Вітається казковість, чарівність, віра в чудеса ! Хай допоможе вам Pinterest , YouTube і TikTok !

Критерії оцінювання: використані методи, прийоми й засоби виховання, занурення в тему, здатність працювати в команді, здатність до організації взаємодії з учасниками освітнього процесу в різних формах, подача матеріалу, креативність, презентація, самоаналіз.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 14

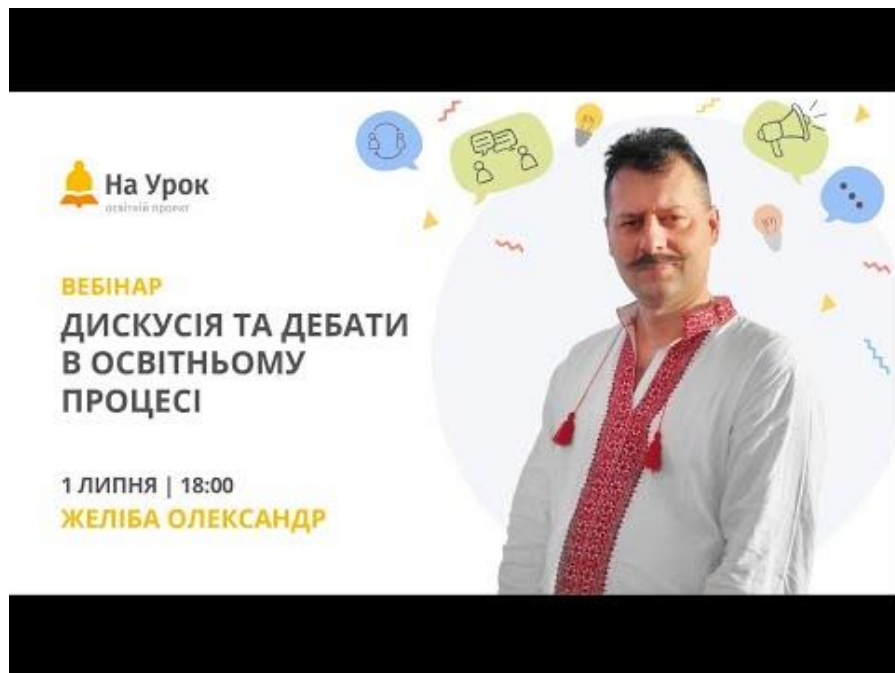
Тема: МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ: ДИСКУСІЇ, ДИСПУТУ, ДЕБАТІВ

I. Теоретичний блок

1. Методика організації та проведення дискусії.
2. Метод «мозковий штурм» як найбільш вільна форма дискусії. Особливості проведення .
3. Методика організації та проведення диспуту.
4. Методика організації та проведення дебатів.
5. Формати проведення дебатів, правила інтелектуальної гри.

! Перегляньте відео

 https://www.youtube.com/watch?v=PPPdp_Pp9M

II. Практичний блок

№1. Написати есе на тему «Навіщо дітям вчитися відстоювати свою думку, або чому навчають дебати?»

№2. Підготовка і проведення в аудиторії дебатів.

Критерії оцінювання: підготовка до дебатів, наскільки досліджена тема, знання ключових понять, їх дефініцій, ораторські здібності (побудова виступу, використання риторичних прийомів, афоризмів, дотепність), аргументованість виступів, значущість представлених доказів, уміння захищати свою позицію, знання зі спростування аргументів опонентів, вдалі запитання і відповіді, дотримання регламенту, самоаналіз,

етика, готовність працювати в команді, здатність до організації взаємодії з учасниками дебатів.

Література:

1. Діалог, переговори та дебати: посіб. для вчит. / Павленко Ольга, Сизенко Анастасія, Декшна Тетяна, Лобойко Мирослава, МакМюррей А. та ін.; British Council. Київ : Симоненко О. І., 2021. 114 с.
2. [Молодіжна тріада демократії: дебати, дискусія, діалог](#)
3. Андрощук І.В. Андрощук І.П. Методика виховної роботи : навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 320 с.
4. Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187с.

Форма для оцінювання дебатів

Етапи	Час	Дія	Бали
1. Перша стверджуюча промова _____	3 хв	Надає аргументацію на підтримку теми	1 2 3 4 5
Перехресні запитання промовцю ствердження	2 хв	Команда заперечення ставить перехресні запитання промовцю ствердження	1 2 3 4 5
Відповіді першого промовця ствердження на запитання		Відбиває атаку, захищає свою позицію	1 2 3 4 5
2. Перша заперечуючи промова _____	3 хв	Критикує стверджувальну аргументацію, представляє іншу позицію – аргументи заперечення, спростовує аргументи опонентів	1 2 3 4 5
Перехресні запитання промовцю заперечення	2 хв	Команда ствердження ставить перехресні запитання промовцю заперечення	1 2 3 4 5
Відповіді першого промовця заперечення на запитання		Відбиває атаку, захищає свою позицію	1 2 3 4 5
3. Друга стверджуюча промова _____	3 хв	Захищає аргументацію ствердження; відповідає на головні позиції заперечення, спростовує аргументи опонентів	1 2 3 4 5
Перехресні запитання промовцю ствердження	2 хв	Команда заперечення ставить перехресні запитання промовцю ствердження	1 2 3 4 5
Відповіді другого промовця ствердження на запитання		Відбиває атаку, захищає свою позицію	1 2 3 4 5
4. Друга заперечуючи промова _____	3 хв	Продовжує критикувати аргументацію, спростовує аргументи опонентів, та підтримує позицію заперечення	1 2 3 4 5
Перехресні запитання промовцю заперечення	2 хв	Команда ствердження ставить перехресні запитання промовцю заперечення	1 2 3 4 5
Відповіді другого промовця заперечення на запитання		Відбиває атаку, захищає свою позицію	1 2 3 4 5
5. Підсумок ствердження _____	3 хв	Підсумовує дебати, фінальна промова	1 2 3 4 5
6. Підсумок заперечення _____	3 хв	Підсумовує дебати, фінальна промова	1 2 3 4 5

Результати оцінювання

Загальна кількість балів:

Команда Ствердження _____ балів

Команда Заперечення _____ балів

Суддя _____

підпис

Критерії оцінювання дебатів:

1. Підготовка до дебатів (наскільки досліджена тема, знання ключових понять, їх дефініцій).
2. Аргументованість власної позиції та відкидання аргументів опонентів. (значущість представлених доказів, уміння захищати свою позицію, знання зі спростування аргументів опонентів).
3. Робота із запитаннями (вдало побудовані власні запитання та відповіді на поставлені питання).
4. Ораторський критерій (побудова виступу, використання риторичних прийомів, афоризмів, дотепність тощо).
5. Інші критерії (дотримання регламенту, етика, готовність працювати в команді/злагоджена командна робота, здатність до організації взаємодії з учасниками дебатів тощо).

Аргументованість є основним критерієм. Команда може отримати нуль балів у тому випадку, якщо суддя, Суддівська колегія прийде до одноголосного рішення, що один з гравців цієї команди навмисне образив іншого учасника дебатів, ґрунтуючись на ознаці релігії, статі, раси, кольору шкіри, національності, віку, обмежених можливостей тощо.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 15

Тема: МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ: ВІКТОРИНИ, КРУГЛОГО СТОЛУ, УСНОГО ЖУРНАЛУ, ЕКСКУРСІЇ

І. Теоретичний блок

1. Методика проведення вікторини в початковій школі. Навести приклади завдань.
2. Методика проведення бесіди “за круглим столом”.
3. Методика проведення усного журналу.
4. Методика організації та проведення екскурсій і подорожей як форми виховної роботи у початковій школі.

ІІ. Практичний блок

№ 1. Скласти список посилань для проведення віртуальних екскурсій (онлайн подорожі музеями, картинними галереями тощо) для учнів початкової школи.

[Музеї онлайн -Україна](#)

№2. Скласти список визначних місць, музеїв, історичних і природних пам'яток м. Луцька, які можуть відвідати здобувачі початкової школи.

№ 3. Підготовка і проведення в аудиторії однієї із форм виховної роботи (або фрагменту)

Оцінюється: використані методи, прийоми й засоби виховання, здатність працювати в команді, здатність до організації взаємодії з учасниками освітнього процесу в різних формах, подача матеріалу, самоаналіз.

Література:

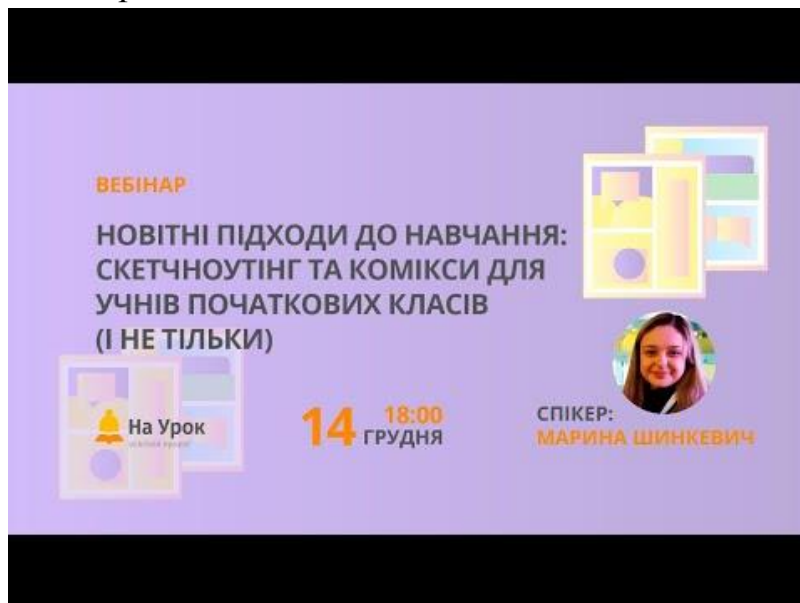
1. Андрошук І.В. Андрошук І.П. Методика виховної роботи : навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 320 с.
2. Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187с.
3. Інструкція з охорони праці для класних керівників під час проведення пішохідних екскурсій в місті. URL: <https://osvita-docs.com/node/184>
4. [Організація та проведення шкільної екскурсії: правові аспекти](#)
5. [Інструкція щодо організації та проведення екскурсій і подорожей з учнівською та студентською молоддю](#)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 16

Тема: МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ Й ПРОВЕДЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

I. Теоретичний блок

1. Методика організації квестів у початковій школі. Розробка, особливості проведення, види.
2. Методика організації й проведення челенджів у початковій школі.
 - 2.1. Перегляньте відео ! 🎥 [Челендж «Ефективна взаємодія в освіті - інструменти та прийоми».mp4](#) *Обговорення відео.*
3. Використання методу проєктів у виховній роботі. Класифікація типів проєктів.
4. Структура та етапи роботи над проєктом.
5. Використання коміксів у виховній роботі зі школярами. Особливості створення.
 - 5.1. Перегляньте відео ! 🎥 [Комікси для учнів початкових класів](#) *Обговорення відео.*

II. Практичний блок

№ 1. Підготувати сценарій проведення квесту з молодшими школярами (розважальний, пригодницький, інтелектуальний, творчий, гумористичний тощо).

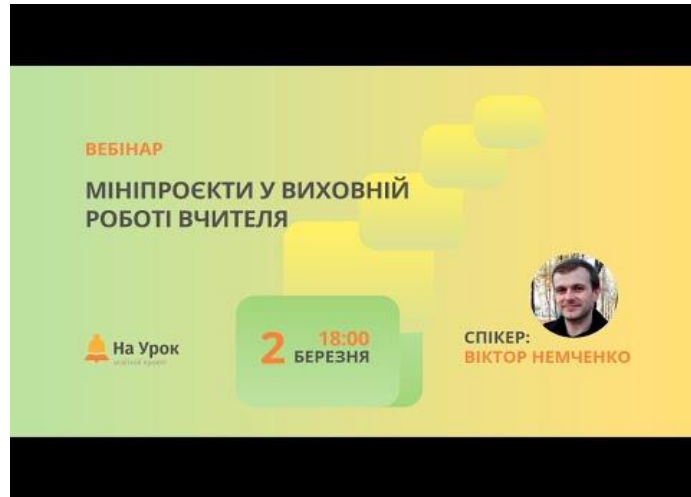
№ 2. Створити комікс за допомогою платформи Canva або інших онлайн-сервісів.

№ 3. Підготувати і провести в аудиторії однієї із форм виховної роботи (або фрагменту)

Оцінюється: використані методи, прийоми й засоби виховання, здатність працювати в команді, здатність до організації взаємодії з учасниками освітнього процесу в різних формах, подача матеріалу, самоаналіз.

Література:

1. Болдовський В.В., Шустка В.М. Квест це дуже просто: методичний посібник по створенню квестів. Канів, 2018. 44 с.
2. [Мініпроєкти у виховній роботі вчителя](#)

Зразок коміксу (виконала Трофімчук Катерина)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 17

Тема: МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ
ВИХОВНОЇ РОБОТИ

І. Теоретичний блок

3. Методика проведення імітаційних, сюжетно-рольових, ділових ігор, флешмобу з молодшими школярами. Навести приклади.
4. Поняття тренінгу, зміст і структура тренінгу.
5. Методика розроблення та проведення тренінгу.
6. Методика організації й проведення ток-шоу, інтерв'ю, Світового кафе (World cafe) зі здобувачами освіти.

ІІ. Практичний блок

№ 1. Дібрати ігри та вправи на згуртованість класу, розвиток міжособистісної та внутрішньо-групової взаємодії у класі, покращення взаємин у класі, розвиток міжособистісної чутливості, соціального та емоційного інтелекту тощо (не менше 10).

№ 2. Написати «Лист захиснику України»

№ 3. Підготувати і провести в аудиторії однієї із форм виховної роботи (або фрагменту).

Оцінюється: використані методи, прийоми й засоби виховання, здатність працювати в команді, здатність до організації взаємодії з учасниками освітнього процесу в різних формах, подача матеріалу, самоаналіз.

Література:

1. [Молодіжна тріада демократії: дебати, дискусія, діалог](#)
2. Звичайні форми роботи – новий підхід: розвиваємо ключові компетентності : метод. посіб. / Дмитренко К. А., Коновалова М. В., Семиволос О. П., Бекетова С. В., Дмитренко К. А.,Х. : ВГ «Основа», 2018. 120 с. URL: <http://surl.li/dhzip>
3. Дорослі в ресурсі. Як допомагати собі та дітям / Ірина Гармаш, Ольга Гурська, Олена Реуцька; заг. ред. О. Елькін, О. Масалітіна; упоряд. О. Гурська, О. Твердохліб: ГО «ЕдКемп Україна», 2023. 100 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1s9XP6_14qaUdMBq5299GihMk4nXIVL7q/view

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 18

Тема: МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ КОЛЕКТИВНИХ ТВОРЧИХ СПРАВ, ПОЗАКЛАСНИХ ЗАХОДІВ ЕСТЕТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

I. Теоретичний блок

1. Колективна творча справа (КТС) як виховна технологія, етапи її організації.
2. Види (типи) колективних творчих справ.
3. Методика проведення тематичних днів, тижнів, місячників виховної роботи в школі (подати зразок Графіку проведення тематичних тижнів та місячників).
4. Методика підготовки та проведення масових заходів (загальношкільних свят).
5. Методика проведення позакласних заходів з естетичного виховання в початковій школі (літературні, розважальні, тематичні вечори, конкурси, інсценізації, виставки тощо).

II. Практичний блок

№ 1. Підготувати доповідь «Використання сторітелінгу (*storytelling*) у виховній роботі зі школярами» або «Як створити цікаве оповідання, казку для школярів за допомогою штучного інтелекту»).

№ 2. Підготувати і провести в аудиторії однієї із форм виховної роботи (або фрагменту).

Оцінюється: використані методи, прийоми й засоби виховання, здатність працювати в команді, здатність до організації взаємодії з учасниками освітнього процесу в різних формах, подача матеріалу, самоаналіз.

Література:

1. Андрощук І.В. Андрощук І.П. Методика виховної роботи : навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 320 с.
2. Безбородих С. М. Теорія і методика виховання молодших школярів : навч.-метод. посіб. для студентів та вчителів. ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Київ : Талком, 2019. 245 с.
3. Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.
4. Марків В. М. Теорія виховання : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг: КПІ, 2015. 241 с.
5. Навчально-методичний посібник “Storytelling” (Історії, які навчають). URL : <https://vseosvita.ua/library/navcalno-metodicnij-posibnikstorytelling-istorii-aki-navcaut-205089.html>
6. Сторітелінг, який не залишає байдужим. URL : <https://www.yakaboo.ua/ua/storiteling-jakij-ne-zalishae-bajduzhim.html>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 19

Тема: МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ БЛАГОДІЙНИХ ЗАХОДІВ ТА АКЦІЙ В ШКОЛІ

I. Теоретичний блок

1. Благодійність: історія виникнення. Формування культури благодійності.
2. Види й напрями благодійності. Поради для організації благодійної ініціативи в школі.
3. Методика організації й алгоритм проведення шкільних ярмарків, аукціонів, майстер-класів, добродійні подарунки.
4. Методика організації й алгоритм проведення толоки та екологічної акції.
5. Волонтерство або шевство: сутність, алгоритм організації і проведення. Залучення учнів до волонтерської діяльності в сучасних умовах війни.

II. Практичний блок

№ 1. Скласти список сучасних мультфільмів, анімаційних фільмів, що сприяють духовно-моральному становленню дітей.

Література:

1. Уроки доброти: ідеї та поради на навчальний рік. Посібник для формування культури благодійності в освітньому процесі / За заг. ред. О. Елькіна, О. Масалітіної; упорядкування Д. Долгова, О. Кондратенко. Київ. «Видавнича група «Шкільний світ», 2021. 80 с.
URL: <https://msu.edu.ua/library/wp-content/uploads/2021/12/posibnyk-uroky-dobrotu.pdf>
2. Приклади добрих ініціатив у школі. URL: https://zaporuka.org.ua/wp-content/uploads/2020/03/09_blagodiinist_u_shkoli.pdf
3. Суспільне служіння. Навіщо дітям досвід волонтерства. Режим доступу: <https://nus.org.ua/view/suspilne-sluzhinnya-navishho-dityam-dosvid-volonterstva/>
4. Як включитись у волонтерство? Або волонтерство. Крок за кроком. Режим доступу: <https://volunteer.country/blog/faq/yak-vkluchytys-y-volonterstvo-krok-za-krokom>
5. 10 ідей для волонтерів-школярів. Режим доступу: <https://volonter.org/news/10-%D1%96dei-dlya-volonter%D1%96v-shkolyar%D1%96v-studentiv-ukrainy>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 20

Тема: ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО, ЗДОРОВОГО, ПСИХОЛОГІЧНО КОМФОРТНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

I. Теоретичний блок

1. Ознаки та принципи безпечного освітнього середовища.
2. Організація безпечного освітнього середовища в умовах воєнного стану.
3. Особливості та структура документу закладу загальної середньої освіти «Кодекс безпечного освітнього середовища» (КБОС).
4. Сутність Концепції «Безпечна і дружня до дитини школа» (БДДШ). Стандарти і критерії БДДШ.
5. Булінг, види і типові ознаки цькування.
6. Шляхи попередження, запобігання та протидії булінгу в початковій школі, відповідальність.

6.1. Перегляньте відео «Рекомендації психолога Марії Сичинської для батьків, дитина яких зазнає цькування».

<https://www.instagram.com/reel/CvrviQqN3Zs/?igshid=MzRIODBiNWFIZA==>

Обговорення відео. Висловіть власну думку, щоб ви порадили батькам?

II. Практичний блок

№ 1. Як підтримати та заспокоїти дитину під час війни? Дібрати ігри, техніки і вправи, щоб зняти емоційну напругу, переживання, тривожність дитини молодшого шкільного віку, покращити емоційний стан, підняти настрій, зняти м'язеве напруження, налагодити комунікацію в дитячій групі тощо.

№ 2. Підготувати доповідь «Роль учителя у формуванні психологічно безпечного середовища».

№ 3. Створити медіапродукт (буклет, постер, відеоролик) «Стоп булінг».

Література і джерела:

1. Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В. Пономаренко, Т. Воронцова, О. Сакович та ін. Київ : Алатон, 2020. 64 с. URL: <https://cutt.ly/2Rm59JS>
2. Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», листа МОН від 18.05.2018 №. URL:1/11-5480 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text>
3. Методичні рекомендації щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників з іншими органами та службами URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5bb/c93/dd8/5bbc93dd860cd172838992.pdf>

4. Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі (2020)
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#n10>
5. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник / Андрєєнкова В.Л., Мельничук В.О., Калашник О.А. К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 132 с.
6. Протидія та попередження булінгу (цькуванню) в закладах освіти.
URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:MON+AB101+2019_T2/about
7. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посіб. / за заг. ред. Цюман Т. П. Київ : Український фонд «Благополуччя дітей», 2018. 56 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/protidia-bulingu/21kbos.pdf>
8. Методичні рекомендації «Організація безпечного освітнього середовища в умовах воєнного стану» / укладачі О.М. Грушевенчук, Л.М. Богданович, О.Г.Мулько, С.М.Сарай. Луцьк: Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Волинської області, 2022, 49 с. URL: <http://surl.li/ecvyt>
9. Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки (під час війни).
URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Bezpechne_osvitnie_seredovysche_2022_SQE-SURGe.pdf

БУЛІНГ – ЦЕ НАСИЛЬСТВО

- фізичне:** штовхання, підніжки, зачіпання, бійки, стусани, ляпаси, нанесення тілесних ушкоджень
- психологічне:** принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, міміка обличчя, поширення образливих чуток, ізоляція, ігнорування, погрози, жарти, маніпуляції, шантаж
- економічне:** крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей, вимагання грошей
- сексуальне:** принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська та образи сексуального характеру, зйомки у переодягальнях, поширення образливих чуток, сексуальні погрози, жарти
- кібербулінг:** приниження за допомогою мобільних телефонів, інтернету, інших електронних пристроїв

ОЗНАКИ БУЛІНГУ:

- повторюваність
- наявність сторін – кривдник, потерпілий, спостерігачі
- фізична або психічна шкода
- вчиняється у закладах освіти щодо дітей або вчителів

ЯКЩО ВАША ДИТИНА СТАЛА ЖЕРТВОЮ БУЛІНГУ

- 1 Зверніться із заявою про випадки булінгу (цькування) щодо вашої дитини до керівника закладу освіти;
- 2 Поясніть дитині, до кого вона може звернутися за допомогою у разі цькування (вчителі, керівництво школи, психолог, старші учні, батьки інших дітей, охорона);
- 3 Якщо вирішити ситуацію з булінгом на рівні школи не вдається – зверніться в поліцію!

ДЕ ОТРИМАТИ ДОПОМОГУ?

Якщо Вам необхідна правова допомога (юридична консультація, складання заяви, інших документів) – зверніться до Єдиного контакт-центру безоплатної правової допомоги за номером **0 800 213 103***.

ВАЖЛИВО: діти мають право безоплатно отримати послуги адвоката (складання заяв, представництво в суді)

Якщо дитині необхідна психологічна допомога – зверніться на Національну дитячу «гарячу лінію» для дітей та батьків з питань захисту прав дітей за номером **116-111**.

*цілодобово та безкоштовно в межах України

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Булінг*

 штраф від 850 до 1700 грн.

 громадські роботи від 20 до 40 годин

Булінг*, вчинений повторно протягом року або групою осіб

 штраф від 1700 до 3400 грн.

 громадські роботи від 40 до 60 годин

Неповідомлення керівником закладу освіти органам Національної поліції по випадки цькування

 штраф від 850 до 1700 грн.

 виправні роботи до 1 місяця з відрахуванням до 20 % заробітку

*Застосовується до дітей від 16 років та батьків, чії діти вчинили булінг у віці від 14 до 16 років.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 21

Тема: МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

I. Теоретичний блок

1. Методи вивчення особистості учня. Орієнтовна схема психолого-педагогічної характеристики учня.
2. Методика вивчення учнівського колективу. Орієнтовна схема психолого-педагогічної характеристики класу.
3. Орієнтована схема аналізу виховного заходу.
4. Моніторинг якості виховної роботи класного керівника.

II. Практичний блок

№ 1. *Написати психолого-педагогічну характеристику на однокласника /однокласниці.*

Література:

6. Андрощук І.В. Андрощук І.П. Методика виховної роботи : навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 320 с.
7. Безбородих С. М. Теорія і методика виховання молодших школярів : навч.-метод. посіб. для студентів та вчителів. ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Київ : Талком, 2019. 245 с.
8. Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.
9. Марків В. М. Теорія виховання : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг: КПІ, 2015. 241 с.
10. Ярошук Л.Г. Методика виховної роботи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид., випр. Київ : Слово, 2012. 320с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 22-23

Тема: ДІАГНОСТИКА ВИХОВАНOSTІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ: ОКРЕМИХ ЯКОСТЕЙ ТА РИС ХАРАКТЕРУ, ЗГУРТОВАНOSTІ КЛАСУ, АДАПТАЦІЇ ДО ШКОЛИ ТОЩО:

II. Теоретичний блок

1. Методика визначення рівня вихованості учнів 1–4 класів за Н. Капустіним, П.Третяковим тощо.
2. Визначення рівня шкільної тривожності. Методика Філіпса або інші.
3. Здатність до емпатії (Діагностика рівня емпатії І. М. Юсупов, Методика діагностики рівня емпатичних здібностей В. В. Бойко або інші).
4. Діагностика сформованості толерантності.
5. Рівень адаптації до школи. Тест «Знайдіть себе на дереві» автор Піп Вілсон або інші.
6. Методика вивчення загальної емоційної спрямованості.
7. Рівень згуртованості класного колективу (за методикою К.Сішора). Соціометрія, методика її проведення.
8. Діагностика лідерства в групі (класі), лідерського потенціалу школярів.
9. Діагностика вад особистісного розвитку.
10. Вивчення розвитку моральних якостей і рис характеру (за вибором: доброта, чесність, відповідальність тощо).
11. Спрямованість ціннісних орієнтацій молодших школярів.
12. Методика вивчення задоволеності учнів шкільним життям.
13. Дослідження самооцінки учнів початкових класів.
14. Діагностика рівня емоційного інтелекту учнів.
15. Діагностика булінгу (цькування) в освітньому закладі.

Завдання. Кожен студент має підготувати 4 діагностувальні методики (за вибором, але усі методики мають бути представлені, потрібно розподілити, рекомендуую відповідно до журналу)

Література:

1. Діагностувальні методики / укладач Т. В. Бойко. Чернігів : ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, 2013. 40 с

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 24

Тема: ВИХОВНА РОБОТА З БАТЬКАМИ УЧНІВ:
ФОРМИ ПАРТНЕРСТВА СІМ'Ї І ШКОЛИ

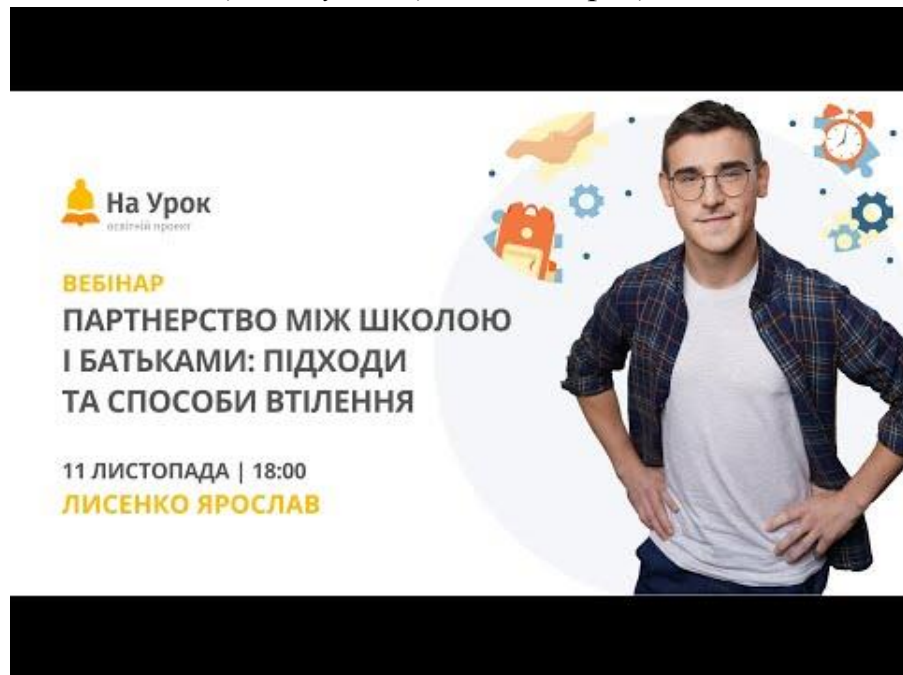
I. Теоретичний блок

1. Сучасні форми і методи роботи вчителя з батьками.
2. Методика проведення батьківських зборів.
3. Способи залучення батьків до виховної роботи в школі.
4. Ефективні інструменти, засоби, форми комунікації з батьками, вирішення конфліктів та проблем (*скористайтесь посібником «Директорські лайфхаки. Як долати труднощі у школі» [life-hack14.pdf \(nus.org.ua\)](https://www.life-hack14.pdf)*).
5. Ефективні практики партнерства сім'ї та школи: зарубіжний досвід (Перегляньте відео 🎥 «Зарубіжні практики вчительсько-батьківського партнерства» <https://www.youtube.com/watch?v=u7vW9W-8xPs>)

II. Практичний блок

№ 1. Перегляньте відео 🎥 [Партнерство між школою і батьками: підходи та способи втілення](https://www.youtube.com/watch?v=8M6-tviFkQI) <https://www.youtube.com/watch?v=8M6-tviFkQI>

Подати основні позиції комунікації та співпраці вчителя з батьками.

Література:

1. Андрощук І.В. Андрощук І.П. Методика виховної роботи : навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 320 с.
2. Безбородих С. М. Теорія і методика виховання молодших школярів : навч.-метод. посіб. для студентів та вчителів. ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Київ : Талком, 2019. 245 с.

3. Директорські лайфхаки. Як долати труднощі у школі: посібник. Київ, 2020. 125 с. URL: [life-hack14.pdf](#)
4. Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.
5. Марків В. М. Теорія виховання : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг: КПІ, 2015. 241 с.
6. Ярощук Л.Г. Методика виховної роботи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид., випр. Київ : Слово, 2012. 320с.

РОЗДІЛ III. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Навчальні досягнення здобувачів освіти оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних, лабораторних занять, самостійної роботи, виконання ІНДЗ тощо.

Оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно з [Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Поточна оцінка – це сума балів, які отримує здобувач освіти за поточну роботу з відповідних тем освітнього компонента. Максимальний бал за кожен з форм роботи визначає силабус освітнього компонента. Результати поточного контролю знань здобувачів освіти вносяться до журналу обліку роботи академічної групи і враховуються під час виставлення підсумкового балу з ОК. Максимальна кількість балів за поточний контроль становить 40 балів.

За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного балу, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати 40.

Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. Максимальний бал за кожен з форм роботи визначено у таблиці 2. Результати поточного контролю знань здобувачів освіти вносяться до журналу обліку роботи академічної групи і враховуються під час виставлення підсумкового балу з ОК.

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

К-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1,7/1,5	Здобувач/здобувачка освіти засвідчив/-ла осмислене розуміння теоретичних і практичних положень, матеріал висвітлює правильно, чітко, логічно, послідовно. Здобувач/здобувачка освіти вільно оперує науковою термінологією, системно усвідомлює нові для нього/неї факти, поняття, терміни, аргументовано висловлює власну думку, використовуючи основну та додаткову літературу, матеріали вебінарів, досвід учителів початкових класів. Здобувач/здобувачка освіти володіє загальними та спеціальними компетентностями, уміє їх застосовувати в нестандартних педагогічних ситуаціях. Знання, вміння, навички, компетентності здобувача освіти/здобувачки освіти відповідають очікуваним результатам навчання.

1,4/1,2	Здобувач/здобувачка освіти володіє системними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, добре володіє термінологією, опрацював/-ла основну та додаткову рекомендовану літературу, вміє аналізувати, встановлювати суттєві зв'язки між явищами та фактами, наводити власні приклади, робити висновки. Відповідь в цілому логічно обґрунтована, повна, проте наявні окремі несуттєві помилки, неточності. Практичні завдання виконано на достатньому рівні.
1/0,8	Здобувач/здобувачка освіти виявляє часткове розуміння основних положень теоретичного матеріалу, нездатний/-а до обґрунтування та аргументації відповіді, недостатньо володіє категорійним апаратом, не використовує додаткову літературу. Практичні завдання виконано, проте наявні помилки, неточності.
0,6/0,4	Здобувач/здобувачка освіти має фрагментарні знання, здатний/-а відтворити навчальний матеріал на репродуктивному рівні, під час відповіді припускається суттєвих фактичних помилок. Практичні завдання виконано, проте наявна значна кількість помилок і неточностей.
0	Здобувач/здобувачка освіти не володіє навчальним матеріалом, не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань і практичних завдань

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента.

Після завершення вивчення тем кожного змістового модуля здійснюється підсумковий модульний контроль у формі виконання здобувачем освіти модульного контрольного завдання (тесту) та проводиться або під час навчального заняття (його частини), або поза розкладом згідно за окремим графіком. Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить не більше як 60.

Підсумкова семестрова оцінка з освітнього компонента виставляється без складання іспиту за результатами поточного і модульного контролю у випадку, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом, і набрав при цьому не менше як 75 балів. Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти.

Підсумкова семестрова оцінка у випадку складання іспиту визначається як сума поточної семестрової та екзаменаційної оцінок у балах. Екзаменаційна оцінка визначається в балах за результатами виконання екзаменаційних завдань, як правило, за шкалою від 0 до 60.

У випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, здобувач складає іспит у формі опитування (усного, письмового), тестового контролю тощо. У цьому випадку на іспит виносяться 60 балів, а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Повторне складання екзаменів допускається не більше як

два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

РОЗДІЛ V. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Сутність поняття «виховання», мета і завдання процесу виховання.
2. Компоненти виховного процесу.
3. Рушійні сили процесу виховання.
4. Етапи виховання щодо формування особистості.
5. Організація процесу виховання школярів, його послідовність. Управління процесом виховання.
6. Характерні особливості виховання.
7. Закономірності виховного процесу.
8. Сутність та значення принципів виховання. Характеристика принципів виховання особистості.
9. Поняття методу, прийому і засобу виховання.
10. Основні підходи до класифікацій методів виховання.
11. Методи формування свідомості особистості (поглядів, переконань, ідеалів), їх характеристика.
12. Методи формування досвіду суспільної поведінки, їх характеристика.
13. Методи стимулювання поведінки і діяльності вихованців, їх характеристика.
14. Методи самовиховання, їх характеристика.
15. Чинники, що визначають вибір методів виховання.
16. Напрями виховання, їх основна мета.
17. Поняття про світогляд. Сутність наукового світогляду, його структура.
18. Знання і світогляд: діалектика взаємодії. Рівні світогляду: світовідчуття, світосприймання, світорозуміння.
19. Формування у школярів основ наукового світогляду.
20. Поняття розумового виховання. Основні завдання, структурні компоненти.
21. Основні шляхи і засоби здійснення розумового виховання учнів початкової школи.
22. Мораль як форма суспільної свідомості. Роль морального виховання у формуванні особистості.
23. Основні категорії морального виховання.
24. Специфіка процесу морального виховання в початковій школі.
25. Формування дисциплінованості та культури поведінки як моральної риси особистості молодшого школяра.
26. Народні педагогічні методи у моральному вихованні школярів.
27. Естетика і формування особистості.
28. Мета, завдання, сутність естетичного виховання.
29. Зміст естетичного виховання в початковій школі.
30. Шляхи естетичного виховання. Форми, методи естетичного виховання учнів.
31. Фізичне виховання та його роль у всебічному розвитку особистості. Завдання фізичного виховання учнів.

32. Методи, форми і засоби фізичного виховання молодших школярів.
33. Формування здорового способу життя як засіб зміцнення фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я.
34. Сутність, функції праці і трудового виховання.
35. Місце трудового виховання у загальній системі формування особистості.
36. Завдання трудового виховання. Види трудової діяльності школярів.
37. Виховання працелюбності молодших школярів.
38. Профорієнтаційна робота з учнями.
39. Сутність, мета, напрями національно-патріотичного виховання.
40. Складові національної самосвідомості особистості.
41. Сутність, мета, завдання громадянського виховання. Громадянська позиція.
42. Шляхи формування громадянської компетентності молодших школярів.
43. Сутність правового виховання. Складові правової культури особистості.
44. Мета, завдання правового виховання.
45. Методи та форми правової освіти та виховання.
46. Особливості правового виховання молодших школярів.
47. Мета, завдання, зміст економічного виховання учнів.
48. Методи формування підприємницької компетентності молодших школярів.
49. Сутність, завдання та зміст екологічного виховання. Екологічна культура особистості.
50. Взаємозв'язок екологічного виховання з іншими напрямками виховання особистості.
51. Особливості екологічного виховання молодших школярів. Формування екологічної компетентності учнів.
52. Сутність, мета і завдання статевого виховання.
53. Принципи статевого виховання. Методи статевого виховання.
54. Поняття про колектив, його ознаки та функції.
55. Види дитячого колективу.
56. Стадії розвитку учнівського колективу.
57. Шляхи формування дитячого колективу молодших школярів.
58. Роль колективу у формуванні особистості.
59. Значення учнівського самоврядування в процесі виховання. Особливості організації самоврядування в початкових класах.
60. Форми організації виховної роботи, їх класифікація.
61. Формування системи виховної роботи школи.
62. Планування виховної роботи у закладі загальної середньої освіти. Вимоги до планування, принципи планування.

63. Структура планів, особливості складання: річного плану виховної роботи школи; річного (семестрового) плану виховної роботи класного керівника.
64. Функції, права та обов'язки заступника директора з виховної роботи.
65. Класний керівник у сучасній школі. Функції, права та обов'язки класного керівника.
66. Розроблення правил і впровадження рутин в початковій школі як складових ефективного управління класом.
67. Організація та проведення виховних заходів. Алгоритм підготовки і проведення виховного заходу. Орієнтована схема аналізу виховного заходу.
68. Методика проведення виховної години в початковій школі.
69. Методика проведення етичної бесіди з учнями; методика проведення індивідуальної бесіди з молодшим школярем.
70. Методика організації та проведення дискусії, диспуту, дебатів.
71. Формати проведення дебатів, правила інтелектуальної гри.
72. Методика організації та проведення свята.
73. Методика проведення вікторини в початковій школі. Методика проведення інтерв'ю, ток-шоу.
74. Методика проведення бесіди “за круглим столом”. Методика проведення усного журналу.
75. Методика проведення екскурсії у початкових класах.
76. Методика проведення квестів у початковій школі. Розробка, особливості проведення, види.
77. Використання методу проєктів у виховній роботі. Класифікація типів проєктів.
78. Структура та етапи роботи над виховним проєктом.
79. Методика проведення з дітьми рухливих ігор та спортивних змагань.
80. Методика проведення тематичних днів, тижнів, місяців з виховною метою.
81. Методика проведення челенджів у початковій школі. Попередження участі молодших школярів у небезпечних челенджах.
82. Методика проведення імітаційних, рольових, ділових ігор.
83. Поняття тренінгу, зміст і структура тренінгу.
84. Методика розроблення та проведення тренінгу з виховною метою.
85. Інтелектуальні змагання як засіб розвитку розумових здібностей молодших школярів.
86. Колективна творча справа (КТС) як виховна технологія, етапи її організації. Види (типи) колективних творчих справ.
87. Методика проведення позакласних заходів з естетичного виховання в початковій школі: літературні, розважальні, тематичні вечори, концерти.
88. Методика проведення конкурсів, виставок, флеш-мобів, театральних інсценізацій.

89. Використання сторітеллінгу (storytelling), коміксів у виховній роботі зі школярами.
90. Методика організації та проведення благодійних заходів у школі: шкільних ярмарків та аукціонів; акцій, майстер-класів, толоки; забігу, ходи, маршу, патруля тощо. Волонтерство або шефство.
91. Методи та форми виховання толерантності в учнів початкової школи.
92. Методи та форми превентивного виховання здобувачів початкової освіти.
93. Булінг, типові ознаки булінгу. Профілактика боулінгу в початковій школі.
94. Сучасні форми і методи роботи вчителя з батьками.
95. Методика проведення батьківських зборів.
96. Педагогіки партнерства у роботі з батьками. Способи залучення батьків до виховної роботи в школі.
97. Методи вивчення особистості учня. Орієнтовна схема психолого-педагогічної характеристики учня.
98. Методика вивчення учнівського колективу. Орієнтовна схема психолого-педагогічної характеристики класу.
99. Діагностувальні методики для вияву рівня вихованості молодших школярів.
100. Діагностувальні методики вияву рівня сформованості, згуртованості класного колективу, психологічного клімату в класі, задоволеності учнів шкільним життям.
101. Моніторинг якості виховної роботи класного керівника.
102. Безпечне освітнє середовище: складові та ознаки. Особливості та структура документу закладу загальної середньої освіти «Кодекс безпечного освітнього середовища» (КБОС).

РОЗДІЛ VI. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Виховання – це

- спеціально організований педагогічний процес, у ході якого здійснюється цілеспрямований вплив на особистість із метою формування певних якостей
- передача знань про норми та правила поведінки людей
- передача підростаючому поколінню культурно-історичного досвіду народу
- цілеспрямована взаємодія вчителя й учнів, у процесі якої засвоюються знання, формуються вміння та навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості

2. Індивід – це

- окремий представник людського роду безвідносно до його якостей
- кожна жива істота
- людина, яка досягла певного рівня фізичного розвитку
- сукупність зовнішніх і внутрішніх особливостей людини, що формують її своєрідність, відмінність від інших людей

3. Індивідуальність – це:

- сукупність зовнішніх і внутрішніх особливостей людини, що формують її своєрідність, відмінність від інших людей
- рівень інтелектуальної культури
- особливості мислення певної людини
- окремий представник людського роду безвідносно до його якостей

4. Особистість дитини є

- лише суб'єктом виховання
- суб'єктом й об'єктом виховання
- лише об'єктом виховання
- лише предметом виховання

5. Задатки – це

- отримані від народження природні потенції розвитку певних здібностей
- сукупність своєрідних особливостей і певних властивостей людини, які характеризують її неповторність
- знання, уміння, навички
- індивідуально-психологічні особливості людини, які забезпечують успішне оволодіння знаннями, навичками, вміннями

6. Загальною метою виховання є

- всебічний і гармонійний розвиток особистості
- розвиток високоінтелектуальної особистості
- пробудження і розвиток внутрішньої активності,
- спрямованості на досягнення життєвих цілей

- розвиток задатків і здібностей школяра

7. Мета виховання – це

- ідеальний образ особистості, що виховується
- наперед визначені результати діяльності педагогічного колективу школи
- сукупність властивостей особистості, до виховання яких прагне суспільство
- результати освітнього процесу

8. Вкажіть усі компоненти виховного процесу

- мета, завдання, закономірності, принципи, зміст, методика організації, результат, корекція
- мета, методика організації, результат, самоаналіз, аналіз документів, корекція
- мета, завдання, закономірності, принципи, результат
- мета, методи, результат, самоаналіз, корекція

9. Встановіть правильний порядок етапів процесу виховання щодо формування особистості

- оволодіння нормами і правилами поведінки
- вироблення умінь, навичок і звичок у поведінці
- формування почуттів учня
- самовиховання особистості учня
- формування переконань

10. Стійкі, повторювані, об'єктивно існуючі істотні зв'язки у вихованні, реалізація яких сприяє забезпеченню ефективності розвитку особистості називаються

- закономірностями виховання
- принципами виховання
- закономірностями навчання
- рушійними силами виховання

11. Керівні положення, які відображають загальні закономірності процесу виховання і визначають вимоги до змісту, організації і методів виховного процесу називаються

- закономірностями виховання
- методами виховання
- рушійними силами виховання
- принципами виховання

12. Що є рушійною силою процесу виховання

- вимоги вихователя
- вимоги вихованця

- суперечності між потребами вихователя і вихованця
- суперечності між потребами вихованця і наявним рівнем його вихованості

13. Гуманістичний принцип виховання, полягає у

- визнанні людини найвищою цінністю, розумінні дитини, доброзичливому ставленні до неї, довірі, прийнятті дитини такою, якою вона є
- вірі в сили і здібності дитини, її здатність досягти високих результатів, заохоченні до самоорганізації, самовиховання і самовдосконалення
- врахуванні індивідуальних особливостей дітей, їх темпераменту, якостей, нахилів, здібностей, вікових особливостей, природних умов, соціального оточення, народних традицій тощо
- утвердженні унікальності і неповторності кожної дитини, врахуванні її інтересів і потреби

14. Принцип життєвої творчої самодіяльності передбачає

- становлення особистості учня як творця свого життя, який здатен приймати особисті рішення, і нести за них відповідальність, повноцінно жити й активно діяти, постійно самовдосконалюватися, адекватно і гнучко реагувати на соціальні зміни
- виховання гуманістичних цінностей відповідно до культурних умов суспільства
- єдність вимог і скоординований вплив на особистість з боку вчителів, батьків та тих людей, які займаються вихованням
- таку організацію виховання, за якої певний виховний захід є логічним продовженням попередньої виховної роботи, закріплює і розвиває досягнуте, підносить вихованця на вищий рівень розвитку

15. Серед запропонованих визначень методу виховання виберіть найбільш повне. Метод виховання – це...

- надбання матеріальної та духовної культури
- шляхи і способи діяльності вихователів і вихованців з метою досягнення виховних цілей
- засоби взаємопов'язаної діяльності, спрямованої на розв'язання виховних завдань
- інструмент розвитку особистості

16. Окремі кроки в реалізації виховної мети, складова частина методу виховання – це ...

- прийоми виховання
- засоби виховання
- принципи виховання
- закономірності виховання

17. Надбання матеріальної та духовної культури, форми і види виховної роботи, які задіюють під час використання певного методу – це

- засоби виховання
- прийоми виховання
- методи виховання
- закономірності виховання

18. Вкажіть методи, що належать до групи методів формування свідомості особистості

- бесіда, диспут, розповідь, переконання, роз'яснення, лекція, навіювання, метод прикладу
- самопізнання, самоствавлення, саморегуляція
- вимога, вправлення, привчання, гра, громадська думка, виховуючі ситуації
- змагання, заохочення, покарання

19. Якому поняттю відповідає таке твердження: метод виховання та отримання інформації про особистість за допомогою безпосереднього словесного спілкування?

- самоконтроль
- умовляння
- заохочення
- бесіда

20. Вкажіть методи, що належать до групи методів формування досвіду суспільної поведінки

- вимога, вправлення, привчання, гра, громадська думка, створення виховної ситуації
- змагання, заохочення, покарання
- бесіда, диспут, розповідь, переконання, роз'яснення, лекція, навіювання, приклад
- самопізнання, самоствавлення, саморегуляція

21. До виховних методів стимулювання діяльності та поведінки учнів належать

- змагання, заохочення, покарання
- бесіда, диспут, розповідь, переконання, роз'яснення, лекція, навіювання, метод прикладу
- вимога, вправлення, привчання, гра, громадська думка, виховуючі ситуації
- самопізнання, самоствавлення, саморегуляція

22. Педагогічна вимога – це...

- педагогічний вплив на свідомість учнів з метою спонукання їх до позитивної діяльності або гальмування негативних дій і вчинків

- виконання учнем певних дій з метою вироблення і закріплення необхідних навичок та позитивних форм поведінки
- організація планомірного і регулярного виконання дітьми певних дій з метою перетворення їх на звичні форми суспільної поведінки
- спеціально організовані педагогічні умови для формування в учнів мотивів позитивної поведінки чи подолання недоліків

23. Методи змагання, заохочення, покарання належать до групи методів

- стимулювання поведінки і діяльності вихованців
- формування свідомості особистості
- досвіду суспільної поведінки і діяльності
- самовиховання

24.? Схвалення позитивних дій та вчинків з метою спонукання вихованців до їх повторення характеризує метод

- прикладу
- заохочення
- пояснення
- бесіди

25. Найбільш різкою формою вимоги як методу виховання є

- натяк
- недовіра
- осуд
- погроза

26. Якому методу виховання відповідає таке твердження: вплив на особистість, через який засуджують дії та вчинки, що суперечать суспільним нормам поведінки з метою їх припинення, запобігання у майбутньому

- вимога
- змагання
- покарання
- заохочення

27. Казки, кінофільми, біографії видатних учених, спорт – це

- форми виховної роботи
- прийоми виховання
- засоби виховання
- методи морального виховання

28. Формування наукового світогляду належить до завдань

- розумового виховання

- естетичного виховання
- правового виховання
- морального виховання

29. Почуття національної гідності, історична пам'ять, любов до рідної мови – це основні

- виховні цілі
- риси особистості
- поняття національно-патріотичного виховання
- поняття естетичного виховання

30. Підприємливість та фінансова грамотність – компетентності, що передбачають

- ініціативність, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, готовність брати відповідальність за власні рішення
- вміння конструктивно співпрацювати, співчувати та діяти в конфліктних ситуаціях
- спроможність діяти як відповідальний громадянин та брати повноцінну участь у громадському та суспільному житті
- передбачає формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати

31. До завдань превентивного виховання школярів відносяться

- формування здорового способу життя, профілактика і корекція асоціальних проявів у поведінці дітей
- формування умінь і навичок моральної поведінки
- розвиток інтелектуальних здібностей, пізнавальних інтересів
- виховання любові до природи та навколишньої краси

32. Вставте пропущене слово.

... – загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі.

- сталий розвиток суспільства
- ощадне використання природних ресурсів
- дотримання правил природоохоронної поведінки
- екологічне природокористування

33. Систематичний, свідомо спланований вплив на формування статевої свідомості і поведінки дітей, становлення цілісної особистості хлопчика та дівчинки, здатних розуміти психологічні і фізіологічні особливості статей згідно соціальних і моральних норм – це сутність

- статевого виховання
- фізичного виховання

- морального виховання
- превентивного виховання

34.Оберіть принципи статевого виховання

- врахування вікових та індивідуальних особливостей статі
- зрозумілості і правдивості
- поетапності й послідовності
- культуровідповідності
- життєвої творчої самодіяльності
- стимулювання

35.Високий рівень відповідальності, стійкість до негативних впливів – це результат ефективного здійснення напряму виховання:

- превентивного
- трудового
- естетичного
- екологічного
- розумового

36.Що передбачає координаційна функція в роботі класного керівника

- спрямування класним керівником виховних зусиль педагогів, батьків і громадськості на вирішення спільних завдань
- координацію сімейного виховання учнів
- своєчасне виявлення досягнень і недоліків у формуванні й розвитку особистості та колективу
- вивчення особливостей учнів свого класу, їхніх інтересів, нахилів, потреб, рівня вихованості, мотивів поведінки та інших якостей

37.Діагностична функція класного керівника полягає у

- вивчення особливостей учнів свого класу, їхніх інтересів, нахилів, потреб, рівня вихованості, мотивів поведінки та інших якостей
- спрямуванні виховних зусиль усіх педагогів, батьків і громадськості на вирішення спільних завдань
- безпосередньому керівництві класом
- залученні колективу класу до різних видів виховної діяльності: пізнавальної, суспільно корисної, художньо-творчої

38.Стале об'єднання дітей, яке має загальну суспільно значущу мету, спільну діяльність, спрямовану на досягнення цієї мети, органи самоврядування, характеризується стосунками взаємної відповідальності – це

- дитяча громадська організація
- учнівський колектив
- дитячий гурток

- команда

39.Обов'язковими ознаками учнівського колективу є

- спільна суспільно корисна мета і діяльність; наявність органів самоврядування
- однаковий вік; спільні інтереси
- педагогічне керівництво; спільне проведення часу
- спільні інтереси, потреби, бажання

40.Встановіть правильний порядок стадій розвитку учнівського колективу

- посилення впливу активу
- формування громадської думки
- процес виховання переходить у самовиховання
- згуртування, створення активу

41.Визначте спосіб згуртування дитячого колективу, що відрізняється особливою стійкістю і спрямованими зусиллями людей зберігати незмінними форми поведінки, успадковані від попередніх поколінь

- змагання
- громадська думка
- традиції
- спільна діяльність

42.Вставте пропущене слово.

... – це спільна діяльність класного керівника, учнів і дорослих з визначення цілей, змісту та способів організації виховного процесу і життєдіяльності класного колективу.

- планування
- навчання
- виховання
- виховний процес

43.Документ, що вказує змістові орієнтири діяльності, визначає її порядок, обсяг, тимчасові рамки, називається ...

- класний журнал
- щоденник
- план виховної роботи
- портфоліо

Встановіть відповідність між термінами і визначеннями:

- 1) План
- 2) Форми виховної роботи
- 3) Виховна система школи
- 4) Методи виховання

- а) цілісна структура, яка сприяє успішній діяльності виховання
- б) документ, який вказує змістовні орієнтири діяльності, що визначає її порядок, обсяг, часові межі
- в) варіанти організації виховного процесу, композиційна побудова виховного заходу
- г) шляхи і способи діяльності вихователів і вихованців з метою досягнення виховних цілей

44. Встановіть послідовність етапів планування виховної роботи в класі:

- цілевизначення – процес постановки перспективних завдань та вибір шляхів їх виконання
- аналітична діяльність: аналіз виховної роботи за попередній термін, аналіз стану розвитку учнів та учнівського колективу
- моделювання класним керівником образу класу та процесу виховання у ньому
- уточнення, коректування педагогічного задуму та оформлення плану виховної роботи
- колективне планування

45. Хто затверджує посадові інструкції працівників закладу загальної середньої освіти?

- засновник
- керівник закладу
- педагогічна рада
- керівник методичного об'єднання

46. Встановіть відповідність між видами колективно творчих справ (КТС):

1. Трудові	а) складають морально-політичний досвід, який виховує в школярів громадянське ставлення до суспільних подій, до життя країни в минулому і теперішньому ;
2. Пізнавальні	б) виховують громадянського ставлення до праці, її культури, поваги до людини праці, до різних форм власності, матеріальних багатств суспільства.;
3. Організаційні	в) виховання громадського ставлення до таких сторін життя, які недостатньо вивчені, повні загадок і таємниць, потребують свого розкриття шляхом колективного пошуку, а також пізнавальної діяльності;
4. Суспільно-політичні	г) виховання організаторських можливостей вчителів у співдружності з дітьми.

47. Встановіть відповідність між термінами і їхніми значеннями:

1. Майстер-клас	а) метод навчання та конкретне заняття з удосконалення практичної майстерності, що проводиться фахівцем чи фахівчицею в певній галузі
2. Волонтерство	б) це здійснення добрих справ будь-якого формату, масштабу та тематики, на які людина віддає частину ресурсу, не очікуючи зиску для себе
3. Благодійність	в) добровільна безкорислива суспільно корисна діяльність
4. Аукціон	г) спеціально організований і тимчасовий ринок продажу товарів, у межах якого продавці й продавчині демонструють та продають товар споживачам і споживачкам
	д) спеціально організований ринок продажу товарів покупцеві/-чині, який/яка запропонував/-ла найвищу ціну

48. Вставте пропущене слово

- ... одноразова безоплатна праця гуртом для швидкого виконання великої за
- обсягом роботи
 - толока
 - майстер-клас
 - екологічна акція
 - ярмарка

49. Оберіть основні критерії безпечного освітнього середовища:

- захищеність, задоволеність
- відповідальність
- комфортність, якість міжособистісних взаємин
- дисциплінованість

50. Які три аспекти включає в себе поняття “безпека освітнього середовища”?

- психологічний
- трудовий
- творчий
- екологічний
- інформаційний
- духовний

51. Вставте пропущене слово.

... – це система ідей, інструментів і ресурсів, яка враховує важливі чинники організації шкільного життя, містить індикатори і зручні інструменти для системного планування, моніторингу та оцінки заходів, спрямованих на

підвищення рівня безпеки, комфорту, якості навчання і самоврядування закладу освіти.

- тренінг
- Кодекс безпечного освітнього середовища (КБОС)
- ток-шоу
- Безпечна і дружня до дитини школа (БДДШ)

52. Безпечна і дружня до дитини школа (БДДШ) – це...

- вияв життєво-практичної соціальної турботи про поліпшення умов суспільного життя;
- оцінка емоцій, почуттів та домінуючих переживань у процесі взаємодії дорослих і дітей в освітньому середовищі закладу.
- це місце, у якому діти і дорослі почувуються безпечно і комфортно, яке дарує дітям особливе відчуття єдності, дає точку опори і можливість проявити себе, вселяє надію і породжує впевненість у майбутньому;

53. Продовжіть речення. Булінг – це

- діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій
- систематичні (повторювані) тривалі умисні дії або бездіяльність роботодавця, окремих працівників або групи працівників трудового колективу, які спрямовані на приниження честі та гідності працівника
- діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання
- усі відповіді правильні

54. До типових ознак булінгу (цькування) не відноситься

- систематичність (повторюваність) діяння
- наявність сторін – кривдник, потерпілий, спостерігачі (за наявності)
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди
- зіткнення протилежних інтересів і поглядів

55. Продовжіть речення. Вчинення булінгу (цькування) стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу

- не тягне за собою відповідальності
- + карається штрафом у розмірі від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами від 20 до 40 годин
- карається штрафом у розмірі 600 грн або громадськими роботами від 20 до 40 годин
- не тягне за собою відповідальності, але проводиться бесіда

56.Продовжіть речення. Неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу

- не тягне за собою відповідальності
- тягне за собою накладення штрафу від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку
- тягне за собою накладення штрафу від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від 20 до 40 годин
- не тягне за собою відповідальності, але проводиться бесіда

57.Який метод застосовують для дослідження міжособистісних стосунків і міжгрупових відносин з метою їх поліпшення?

- соціометричний
- формувальний
- діагностичний
- експериментальний

58. Хто є автором даного тесту?

- Піп Вілсон
- П. Третьяков
- А. Прихожан
- І. Юсупов

59.Вставте пропущені слова

... розуміння стосунків, почуттів, психічних станів іншої особи в формі співпереживання.

- булінг
- тривожність
- емпатія
- толерантність

60.Основна мета тесту “Будинок-дерево-людина”?

- дослідження самооцінки учня
- перевірка рівня адаптації учнів у школі за перші три роки
- оцінка особистості досліджуваного, рівня його розвитку, працездатності та інтеграції
- виявлення здібності особистості розуміти відносини, що репрезентується в емоціях, і керувати своєю емоційною сферою на основі прийняття рішень

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Авторитарний стиль виховання – найдавніший, найжорсткіший тип виховних відносин, при якому використовується влада, примус, а самостійність та активність дитини постійно пригнічуються. Цьому стилю притаманні агресивність, нетерпимість, несправедливість, безжалісність; ті ж якості передаються й дітям.

Батьківство – факт походження дитини від певного чоловіка (батька).

Безпечне освітнє середовище – це стан освітнього середовища, в якому: наявні безпечні умови навчання та праці, комфортна міжособистісна взаємодія, що сприяє емоційному благополуччю учнів, педагогів і батьків, відсутні будь-які прояви насильства та є достатні ресурси для їх запобігання, а також дотримано прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника освітнього процесу.

Бесіда за «круглим столом» – форма публічного обговорення чи висвітлення якихось питань, коли учасники висловлюються у визначеному порядку; нарада, обговорення проблем з рівними правами учасників. Бесіда за «круглим столом» розглядається у виховній практиці як форма моральної освіти, громадянського виховання, форма організації всебічного обговорення нагальних проблем колективу.

Бесіда – метод виховання та отримання інформації про особистість за допомогою безпосереднього словесного спілкування.

Булінг (цькування) – це діяння (дія або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Валеологічне виховання – це процес формування ціннісно-орієнтованих установок на здоров'я та здоровий спосіб життя, побудованих як невід'ємна частина життєвих цінностей та загальнокультурного світогляду.

Вимога – метод педагогічного впливу на свідомість вихованця з метою викликати, стимулювати або загальмувати окремі види його діяльності. Види вимог: вимога-прохання, вимога-довіра, вимога-схвалення, вимога-порада, вимога-натяк, умовна вимога, вимога в ігровому оформленні, вимога-осуд, вимога-недовіра, вимога-погроза.

Виховання в широкому педагогічному значенні – це процес цілеспрямованого впливу на особистість в умовах спеціально організованої виховної системи.

Виховання всебічне – виховання, яке передбачає формування в особистості певних якостей відповідно до вимог розумового, морального, трудового, фізичного й естетичного виховання.

Виховання гармонійне – виховання, яке передбачає, щоб якості складових виховання (розумового, морального, трудового, фізичного, естетичного) доповнювали одна одну, взаємно збагачувалися.

Виховання національне – історично зумовлена і створена етносом система виховних ідеалів, поглядів, переконань, традицій, звичаїв, спрямованих на доцільну організацію діяльності членів суспільства, в процесі якої відбувається процес оволодіння морально-духовними цінностями народу, забезпечується єднання і спадкоємність поколінь, соборність народу.

Виховання у вузькому педагогічному значенні – спеціальна цілеспрямована діяльність педагога з метою формування у здобувачів освіти певних якостей, властивостей, ставлень, системи поглядів, переконань, цінностей.

Виховання у вузькому соціальному значенні – це цілеспрямований вплив на людину з боку суспільно-громадських інституцій з метою формування в неї певної системи знань, поглядів, переконань, моральних цінностей, підготовки до життя.

Виховання у широкому соціальному значенні – це процес формування особистості, що відбувається під впливом навколишнього середовища, життєвих обставин, умов суспільного ладу; це передача й засвоєння накопиченого людством соціально-історичного досвіду, його духовної культури. Під досвідом розуміють знання, уміння, способи мислення, моральні, естетичні, правові норми, трудовий досвід, систему специфічних національних цінностей, досвід примноження матеріальних благ тощо.

Виховання – процес цілеспрямованого систематичного формування особистості, зумовленого законами суспільного розвитку, дією об'єктивних і суб'єктивних чинників.

Виховна справа – це вид (форма) організації і здійснення конкретної діяльності з метою виховання.

Виховна функція сім'ї – передача дітям дорослими членами сім'ї соціального досвіду.

Виховний потенціал сім'ї – це коло факторів і умов, що сприяють всебічному розвитку дітей, зокрема її матеріальні і побутові умови, склад та структура сім'ї, мікросередовище, взаємостосунки, які складаються між усіма членами родини, особистий приклад батьків, рівень їх педагогічної культури, усталена система сімейного виховання.

Виховуючі ситуації – спеціально організовані педагогічні умови для формування в учнів мотивів позитивної поведінки чи подолання недоліків.

Відповідальне батьківство – соціально-психологічний феномен, система знань, умінь, навичок, почуттів, якостей, що реалізується у відповідальній поведінці батьків, спрямованій на виховання і розвиток дитини, формування її як гармонійної особистості. Відповідальне батьківство передбачає такі стадії: планування та народження дітей, виховання та розвиток дітей, підтримання родинних стосунків.

Вікторина – пізнавальна гра, яка складається з запитань і відповідей з різних галузей науки, техніки, літературі та мистецтва, поєднаних якоюсь загальною темою. Запитання відбираються з урахуванням віку та рівня знань учасників.

Вправління – виконання учнем певних дій з метою вироблення і закріплення необхідних навичок та позитивних форм поведінки.

Гра – один із видів діяльності дитини, що полягає у відтворенні дій дорослих і стосунків між ними.

Громадська думка – система загальних суджень людей, яка виникає в процесі їх діяльності і спілкування та виражає ставлення до різних явищ, подій, що становлять загальний інтерес.

Громадянське виховання – це процес формування громадянськості як інтегрованої якості особистості, що надає людині можливість відчувати себе морально, соціально, політично, юридично дієздатною та захищеною. Воно покликане виховувати особистість чутливою до свого оточення, долучати її до суспільного життя, в якому права людини виступають визначальними.

Групова справа – форма організації виховної роботи під час проведення якої учні працюють у групі, виконуючи певне завдання, отримане від вчителя.

Групові форми виховання – це всі види групової навчально-пізнавальної діяльності учнів, наукових об'єднань, діяльність гуртків різного спрямування.

Гуманізація виховання – створення оптимальних умов для інтелектуального й соціального розвитку кожного вихованця; виявлення глибокої поваги до людини; визнання природного права особистості на свободу, соціальний захист, розвиток здібностей і вияв індивідуальності, самореалізацію фізичних, психічних і соціальних потенцій, на створення соціально-психічного фільтра проти руйнівних впливів негативних чинників навколишнього природного і соціального середовища; виховання у молоді почуттів гуманізму, милосердя, доброчинності.

Гуманізація виховання – створення умов для розвитку найліпших якостей та здібностей дитини, джерел її життєвих сил; гуманізація взаємин між вихователями і вихованцями, постановка виховання у центр навчально-виховного процесу, повага до особистості, розуміння її запитів, інтересів, гідності, довіра до неї; виховання гуманної, щирої, людяної, доброзичливої, милосердної особистості.

Гуманізм – прогресивний напрям духовної культури, що звеличує людину як найбільшу цінність у світі, утверджує право людини на земне щастя, захист прав на свободу, всебічний розвиток і прояв своїх здібностей.

Дебати – чітко структурований і спеціально організований публічний обмін думками між двома сторонами з актуальної теми. Цей різновид публічної дискусії учасники дебатів спрямовують на переконання в своїй правоті третьої сторони, а не одне одного. Цей прийом розвиває критичне мислення, вміння слухати і чути інших, вчить говорити переконливо,

ефективно доводити думку та завойовувати прихильність аудиторії, працювати в команді тощо.

Демократизація виховання – принципи організації виховної системи, які передбачають децентралізацію, автономізацію навчально-виховних закладів, забезпечення співпраці вихователів і вихованців, урахування думки колективу й кожної особистості, визначення людини як вищої природної і соціальної цінності, формування вільної творчої особистості.

Дискусія – слово латинського походження, що означає дослідження, це форма колективного обговорення спірного питання, обмін думками, ідеями між кількома учасниками. Мета дискусії – виявити відмінності в розумінні питання і в товариській суперечці встановити істину, прийти до спільної думки або знайти правильний розв'язок порушеного питання, через висловлення власних міркувань та зіставлення поглядів опонентів на проблему; дієвий метод обговорення питання, що вивчається.

Дискусія – метод групового обговорення проблеми з метою з'ясування істини шляхом зіставлення різних думок.

Диспут – метод виховання, який передбачає зіткнення різних протилежних точок зору. Характерною особливістю диспуту є полеміка, боротьба думок. Диспут не вимагає певних рішень, проте не можна допускати, щоб диспут перетворювався у суперечку заради суперечки. Він покликаний навчити школяра дисциплінувати свою думку, дотримуватися логіки доведення, аргументувати свою позицію, бути толерантним.

Диспут – вільний, жвавий обмін думками, колективне обговорення питань, що хвилюють його учасників.

Діагностика вихованості – це розпізнання і вивчення істотних ознак вихованості, їхніх комбінацій, форм вираження як реалізованих цілей виховання.

Діагностика сім'ї – система періодичного збору, узагальнення й аналізу соціально-педагогічної інформації про процеси, що протікають у сім'ї, ухвалення на цій основі стратегічних і тактичних рішень.

Доручення – метод конкретних завдань учителя, батьків, колективу, що сприяє збагаченню досвіду позитивної поведінки, вихованню гуманних якостей особистості, відповідальності, старанності (доручення: відвідати хворого товариша, надати допомогу слабкому учню).

Екологічне виховання – набуття людиною знань у царині екології та формування в неї моральної відповідальності за збереження природного довкілля і розумного співіснування з ним.

Економічне виховання – виховання, що передбачає вирішення таких завдань: формування економічного мислення, оволодіння економічними знаннями, вміннями та навичками економічних взаємин.

Екскурсія, так само, як і **подорож**, – це організоване відвідування визначних місць групою осіб, яке здійснюється під керівництвом уповноважених керівників із освітньою, навчально-виховною, науковою, пізнавальною чи розважальною метою.

Естетика – наука про загальні закономірності художнього освоєння дійсності людиною, суть і форми відображення дійсності й перетворення життя за законами краси.

Естетична діяльність (практика) – безперервний процес формування і реалізації певних творчих умінь, навичок, здібностей, гармонізації себе і світу.

Естетична культура особистості – своєрідний сплав особистісних якостей, які обумовлюють критерії оцінювання нею прекрасного і потворного. вияв чуття міри у власній творчості.

Естетична освіта – процес засвоєння мистецьких знань, умінь і навичок.

Естетична потреба – внутрішня необхідність в осягненні певних естетичних цінностей і розвитку певних умінь.

Естетична свідомість – сукупність поглядів, знань, суджень, оцінок, ідей, ідеалів.

Естетичне почуття – спричинені взаємодією з естетичними цінностями (творіннями природи і людського таланту) емоції людини.

Естетичне сприймання – процес відображення сутності предметів і явищ естетичної дійсності, співвідношення сприйнятого зі сповідуваними особистістю критеріями.

Естетичне ставлення – здатність до емоційного переживання, активного засвоєння художнього досвіду, самостійного навчання, пошукових дій, спеціальних художніх й творчих здібностей.

Естетичне виховання – розвиток у людини почуттів прекрасного, формування умінь і навичок творити красу в навколишній дійсності, уміти відрізнити красиве від потворного, жити за законами духовної краси.

Естетичний ідеал – соціальне обумовлений взірець досконалості, який є орієнтиром в оцінюванні естетичних явищ і власної художньо-творчої діяльності.

Естетичний розвиток особистості – процес становлення і вдосконалення естетичної свідомості та естетичної діяльності особистості.

Естетичний смак – здатність особистості до індивідуального відбору із сукупності естетичних явищ і предметів тих, які найбільше відповідають її поглядам та ідеалам, породжують позитивні відчуття в процесі сприймання.

Естетичні погляди – думки, судження, уявлення про прекрасне і потворне, які є основою ставлення до явищ буття загалом і явищ мистецтва зокрема.

Етичні бесіди – розмови вихователя з дітьми на моральні теми під час занять, у повсякденному житті.

Етнізація виховання – насичення виховання національним змістом, що спрямований на формування національної свідомості й національної гідності особистості; формування рис національної ментальності; виховання у молоді почуттів соціальної відповідальності за збереження, примноження і життєдіяльність етнічної культури.

Завдання виховання – забезпечення всебічного гармонійного розвитку особистості.

Закономірності виховання – стійкі, повторювані, об'єктивно існуючі істотні зв'язки у вихованні, реалізація яких сприяє забезпеченню ефективності розвитку особистості.

Заохочення – метод виховання, що полягає у схваленні позитивних дій і вчинків з метою спонукання дітей до їх повторення. Заохочення – спосіб вираження позитивної оцінки поведінки та діяльності дітей.

Заохочення – спосіб вираження позитивної оцінки поведінки та діяльності окремої людини або групи.

Засвоєння – пізнавальна активність особистості, внаслідок якої формуються знання, уміння та навички.

Засоби виховання – надбання матеріальної та духовної культури, форми і види виховної роботи, які задіюють під час використання певного методу.

Засоби виховання – те, за допомогою чого відбувається виховання.

Засоби виховання – це доцільно організовані шляхи розв'язання виховних завдань.

Змагання – природна схильність дітей до здорового суперництва й самоутвердження в колективі.

Зміст виховання – це система морально-духовних, інтелектуальних, трудових, фізичних та естетичних якостей, переконань, умінь і навичок, які спрямовані на досягнення основної мети виховання – формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості.

Індивідуальна виховна робота – це форма організації виховного процесу, яка забезпечує реалізацію творчих можливостей молодшого школяра через індивідуально спрямований розвиток здібностей, різні види діяльності.

Індивідуальна робота – форма організації виховного процесу, яка забезпечує реалізацію творчих можливостей молодшого школяра через індивідуально спрямований розвиток здібностей, творчу діяльність.

Індивідуально-виховна робота – це вид планомірної організаційної і виховної діяльності педагога щодо формуванню у молодших школярів необхідних якостей, навичок і норм поведінки з урахуванням їх індивідуальних здібностей і досягнутих результатів у вихованні.

Інформація – деякі відомості, сукупність будь-яких даних, знань та ін.

Квест (від англ. quest – «шукати щось, виконувати завдання») – це цікаве інтелектуальне змагання, яке містить елементи рольової гри. Метою квесту є «розшифровка» чи виконання певного завдання, яке дозволяє отримати підказку (інструкцію, код) до виконання наступного завдання. Сьогодні квест у школі – це гра, основним принципом якої є покрокове виконання заздалегідь підготовлених завдань. Квести можуть бути командними або індивідуальними.

Класифікація методів – це побудована (складена) за певною ознакою система методів.

Класний керівник – це педагог, який організовує і спрямовує виховний процес у класі, об'єднує виховні зусилля вчителя, батьків і суспільства, відповідає за організацію виховної роботи з учнями.

Колектив – група людей, об'єднаних спільною метою, соціально значущою спільною діяльністю.

Комунікативні звички – комунікативні дії, що стали потребою.

Комунікативність учителя – сукупність істотних, стійких властивостей особистості, що сприяють прийманню, розумінню, засвоєнню, використанню і передаванню педагогічної інформації, тобто інформації, спрямованої на навчання й виховання учнів.

Концепції виховання – система поглядів на ті чи інші явища, процеси; спосіб розуміння, тлумачення педагогічних явищ; основна ідея теорії змісту й організації виховання людини.

Концепція – визначений спосіб розуміння, трактування якого-небудь предмета, явища, процесу, основна точка зору щодо предмета тощо, загальний задум, ідея для їх систематичного висвітлення.

Критерії вихованості – це теоретично розроблені показники рівня сформованості різних якостей особистості (колективу).

Культура поведінки дитини – сукупність корисних для суспільства сталих форм повсякденної поведінки у побуті, спілкуванні, різних видах діяльності.

Культура поведінки – сукупність корисних, стійких форм щоденної поведінки у побуті, спілкуванні, різних видах діяльності.

Культура розумової праці – це вміння раціонально використовувати режим розумової роботи, точно і акуратно виконувати всі операції, підтримувати порядок на робочому місці і т. ін.

Культуровідповідність виховання – органічний зв'язок з історією народу, його мовою, культурними традиціями, з народним мистецтвом, ремеслами і промислами, забезпечення духовної єдності поколінь.

Лекція – розгорнутий, системний виклад у доступній формі певної соціально-політичної, моральної, естетичної проблеми.

Ліберальний стиль виховання – це тип виховних відносин, при якому дитині надається свобода дій, при цьому батьки зазвичай усуваються від участі у дитячому житті, проявляють байдужість і, навіть, потурання та вседозволеність.

Майстерність педагогічна – досконале творче виконання учителем-вихователем професійних функцій на рівні мистецтва, результатом чого є створення оптимальних соціально-психологічних умов для становлення особистості вихованця, забезпечення високого рівня інтелектуального й морально-духовного розвитку.

Масовий виховний захід – це ряд подій, що взяті з реального життя конкретної соціальної спільності.

Мета виховання – всебічний і гармонійний розвиток дитини.

Мета виховання – сукупність властивостей особистості, до виховання яких прагне суспільство.

Метод виховання – спосіб взаємопов'язаної діяльності вихователів і вихованців, спрямованої на формування в останніх поглядів, переконань навичок і звичок поведінки.

Метод виховання – спосіб впливу на свідомість, почуття, волю, поведінку і систему відносин учня з метою формування активних громадян незалежної України.

Методи виховання – це способи педагогічної діяльності, спрямовані на реалізацію мети виховання.

Методи виховання – шляхи і способи діяльності вихователів і вихованців з метою досягнення виховних цілей.

Методи організації діяльності – це способи закріплення, формування позитивного досвіду поведінки, відносин, дій та вчинків. До М. о.д. належать доручення, гра.

Методи самовиховання – це методи, що сприяють свідомій зміні людиною власної особистості відповідно до суспільних вимог та особистісного плану самовдосконалення. До М. с. належать методи самооцінки, методи самоорганізації, методи самоконтролю, методи самокорекції.

Методи сімейного виховання – це способи, за допомогою яких здійснюється цілеспрямований педагогічний вплив батьків на свідомість і поведінку дітей, на збагачення їх життєвим досвідом.

Методи стимулювання діяльності – це методи, що передбачають стимулювання особистості до покращення чи зміни своєї поведінки, розвитку мотивації на соціально схвалені способи та види діяльності. До М. с.д. належать методи позитивного підкріплення, методи негативного підкріплення, методи змагання.

Методи формування свідомості – це методи, що спрямовані на формування певних понять, оцінок, суджень, світогляду особистості. До М.ф.с. належать переконання, навіювання, приклад.

Методи формування свідомості – це методи, що впливають на свідомість, почуття, волю вихованців для пояснення і доведення правильності чи необхідності певної поведінки, норм і правил спілкування, ставлення до навколишнього світу.

Мораль – система поглядів, уявлень, норм, оцінок, які регулюють поведінку людей; форма суспільної свідомості.

Моральна свідомість школяра – суб'єктивно-ідеальна форма суспільної свідомості, яка у вигляді уявлень і понять відображає реальні відносини і регулює моральну сторону його діяльності.

Моральне виховання – виховання, що передбачає оволодіння нормами й правилами моральної поведінки, формування почуттів і переконань, умінь та навичок.

Моральне переконання – це ідея, вершина морального розвитку, шлях до якої лежить через єдність моральної звички і моральної свідомості.

Моральний реалізм дитини – концепція, згідно з якою у дітей дошкільного віку значно вище розвинута логіка моральних суджень, ніж моральні почуття.

Моральний розвиток – рівень засвоєння уявлень про моральні норми, сформованості моральних почуттів і моральної поведінки.

Моральні звички – це корисні для суспільства сталі форми поведінки, які стають потребою людини у будь-яких ситуаціях і умовах.

Моральні інстанції – прагнення поводитися згідно з моральними нормами не тому що цього вимагають дорослі (батьки, вихователі), а тому, що це приємно для себе й інших.

Моральні почуття – стійкі переживання у свідомості людини, які зумовлюють її вольові реакції, ставлення до себе, інших людей, явищ суспільного буття.

Морально вихована людина – це така людина, для якої норми, правила і вимоги суспільства виступають як особистісні погляди і переконання, як звичні норми поведінки.

Навіювання (сугестія) – це психологічний вплив однієї особи на іншу чи на групу, розрахований на безперечне сприйняття слів, думок і волі. Методи привчання та тренування – організацію планомірного і регулярного виконання дітьми певних дій з метою їх перетворення на звичні форми суспільної поведінки.

Науковий світогляд – цілісна система понять, поглядів, переконань і почуттів, які визначають ставлення людини до дійсності й самої себе.

Опіка/піклування над дитиною – це форми виховання, завдяки яким опікун/піклувальник приймає в сім'ю дитину і стає її законним представником тільки до повноліття чи до завершення навчання. Опікуються дитиною, яка не досягла 14 років. Піклуються про дитину, віком від 14 до 18 років. Але як опікун, так і піклувальник – законні представники інтересів дитини. Вони відповідальні за її життя, здоров'я, фізичний і психічний розвиток.

Особисті моральні переконання – це кінцевий результат морального виховання, головний показник, що характеризує духовне обличчя людини, єдність думки і вчинку, слова і діла в її поведінці.

Патронат над дитиною – це тимчасовий догляд, виховання та реабілітація дитини в сім'ї патронатного вихователя на період подолання дитиною, її батьками або іншими законними представниками складних життєвих обставин (Сімейний кодекс України, ст. 252).

Педагогічна вимога – педагогічний вплив на свідомість учнів з метою спонукати їх до позитивної діяльності або гальмування негативних дій і вчинків.

Педагогічна техніка – це вміння використовувати власний психофізичний апарат як інструмент виховного впливу.

Педагогічне спілкування – система соціально-психологічної взаємодії між учителем та учнем, що спрямована на створення оптимальних соціально-психологічних умов для спільної діяльності.

Педагогічний діалог – дія в педагогічному процесі, яка дає змогу кожному партнерові самовиразитись у спілкуванні.

Переконання – метод виховного впливу, за допомогою якого вихователь звертається до свідомості, почуттів, життєвого досвіду дітей з метою формування свідомого ставлення до дійсності і норм поведінки.

Переконуючий вплив – комунікативний процес, який передбачає активну взаємодію різних за статусом комунікаторів, які мають різну мету, є комунікативно рівноважними (наділені свободою участі, впливу один на одного, що відповідає суб'єкт-суб'єктній парадигмі).

Пізнавальний інтерес – це властивість особистості, яка виявляється в актуальному, емоційно забарвленому ставленні до пізнання предметів, явищ навколишнього світу, видів діяльності, зумовлена усвідомленням їх значущості для особистості.

Планування – це визначення пріоритетних завдань виховання учнів класу на певний термін на основі аналізу проблем у їхньому розвитку, створення системи дійових заходів, дій класного керівника разом з іншими учасниками педагогічного процесу (учителями, батьками, громадськими інституціями).

Позакласна робота – спеціально організовані позаурочні заняття, які сприяють поглибленню знань, розвитку вмінь, навичок, здібностей учнів, задоволенню інтересів і забезпеченню їх розумового відпочинку.

Позашкільна робота – освітньо-виховна діяльність позашкільних закладів для дітей та юнацтва.

Позашкільні форми виховання – це форми організації різноманітної суспільно корисної діяльності, яку проводять сьгодні дитячі і молодіжні організації, об'єднання, товариства, загони тощо.

Покарання – метод виховання, що полягає в осуді недостойних дій та вчинків з метою їх припинення, запобігання у майбутньому. Покарання – це такий вплив на особистість, через який засуджують дії та вчинки, що суперечать суспільним нормам поведінки.

Покарання – це такий вплив на особистість, через який засуджують дії та вчинки, що суперечать суспільним нормам поведінки.

Правове виховання молодших школярів – це виховна діяльність школи, сім'ї, правоохоронних органів, спрямована на формування правової свідомості та навичок і звичок правомірної поведінки учнів початкової школи.

Правове виховання – формування у громадян високої правової культури, що передбачає свідоме ставлення особистості до своїх прав і обов'язків, поваги до законів та правил людського співжиття, готовності дотримуватися і сумлінно виконувати визначені вимоги, які виражають волю й інтереси народу.

Привчання – організація планомірного і регулярного виконання дітьми певних дій з метою перетворення їх на звичні форми суспільної поведінки.

Приєм виховання – складова частина методу, що визначає шляхи реалізації вимог методів виховання.

Приєм – це частина, деталь методу, необхідна для більшої ефективності виховання.

Приємна сім'я – сім'я, яка добровільно взяла на виховання та спільне проживання від одного до чотирьох дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування Сімейний кодекс України, ст. 256–1).

Принципи виховання – керівні положення, що відображають загальні закономірності процесу виховання і визначають вимоги до змісту організації та методів виховного процесу.

Принципи навчання – система вихідних, основних вимог до навчання, дотримання яких забезпечує ефективне виконання завдань учіння і розвитку особистості.

Принципи управління – вихідні положення, які визначають основні напрями, форми, засоби та методи управління закладами загальної середньої освіти.

Природовідповідність виховання – врахування багатогранної та цілісної природи людини, вікових та індивідуальних особливостей дітей, учнівської та студентської молоді, анатомічних, фізіологічних, психологічних, національних і регіональних особливостей вихованців.

Прогнозування – передбачення ситуацій (обставин, процесів, явищ, подій), які раніше не мали місця, але можливі в перспективі.

Професійне самовдосконалення – свідомий, цілеспрямований процес підвищення рівня власної професійної компетенції та розвитку професійно значущих якостей відповідно до соціальних вимог, умов професійної діяльності та власної програми розвитку.

Професійний стереотип – персоніфікований образ професії, тобто узагальнений образ типового професіонала.

Професійно-педагогічна комунікація – система безпосередніх чи опосередкованих зв'язків, взаємодій педагога, що реалізуються за допомогою вербальних і невербальних засобів, засобів комп'ютерної комунікації з метою взаємообміну інформацією, моделювання й управління процесом комунікації, регулювання професійно-педагогічних відносин.

Професіограма – опис вимог, соціально-психологічних і фізичних особистісних якостей, які висуває певна професія.

Професія (від лат. *professio* – офіційно зазначене заняття) – вид трудової діяльності, що потребує певних знань і трудових навичок та є джерелом існування, життєдіяльності.

Профорієнтація – це науково обґрунтована система соціально-економічних, психолого-педагогічних і виробничо-технічних заходів щодо надання учням особистісно орієнтованої допомоги у виявленні й розвитку здібностей і схильностей, професійних і пізнавальних інтересів у виборі

професії, а також формування потреби у праці й готовності працювати в умовах ринку, багатшаровості форм власності й діяльності.

Психологічний вплив – зміна психологічних характеристик особистості, групових норм, громадської думки або настрою шляхом використання психологічних, соціально-психологічних закономірностей.

Психологічний клімат сім'ї – це комплекс психологічних умов, що сприяють чи перешкоджають згуртуванню сім'ї; це сукупність психологічних станів, настроїв, стосунків її членів; це стійкий емоційний настрій, результат особливостей і якості взаємостосунків її членів. Психологічний клімат сім'ї може змінюватись і залежати від самих членів сім'ї: може бути сприятливим, несприятливим (конфлікти, сварки, знервованість), суперечливим (чи то повна злагода, чи то сварки).

Робота класного керівника – це цілеспрямована, системна, планована діяльність, яка будується на основі програми виховання всього освітнього закладу, аналізу попередньої діяльності, позитивних та негативних тенденцій суспільного життя, на основі особистісно-орієнтованого підходу з урахуванням актуальних завдань, що стоять перед педагогічним колективом школи, і ситуації у класному колективі, міжетнічних, міжконфесійних відносин.

Самоактуалізація – постійне прагнення людини до повного виявлення і розвитку особистісних потенційних можливостей та до їх реалізації.

Самоаналіз – аналіз власних думок, почуттів тощо.

Самовиховання – свідома діяльність людини, спрямована на вироблення, вдосконалення або зміну своїх якостей відповідно до соціальних чи індивідуальних цінностей, орієнтацій, інтересів, цілей, які складаються під впливом умов життя і суспільного виховання.

Самокритика – процес опрацювання результатів самоспостереження за допомогою самоаналізу і самооцінки.

Самоосвіта – процес набуття знань у процесі самостійно/роботи поза систематичним навчанням у стаціонарному навчальному закладі.

Самооцінка – оцінювання особистістю самої себе, своїх можливостей, якостей та місця серед інших людей.

Самоповага – особисте оцінне судження, виражене в позитивному ставленні індивіда до самого себе.

Самореалізація – свідома, цілеспрямована матеріально-практична, соціальна й духовна діяльність особи, скерована на реалізацію власних сил, здібностей, можливостей, життєвих настанов.

Саморегуляція – здатність людини керувати собою на основі сприймання й усвідомлення актів своєї поведінки та психічних процесів.

Самоспостереження – спостереження індивіда за своїми діями, вчинками, думками, почуттями.

Самоствавлення – ставлення людини до самої себе.

Самоусвідомлення – усвідомлення людиною себе як особистості, свого місця в суспільній діяльності. Самопізнання – процес відкриття себе, пізнання свого внутрішнього світу, сильних і слабких сторін своєї особистості.

Самоутвердження – намагання утвердитися в певному соціальному статусі й соціальній ролі.

Сім'я – мала соціальна група, заснована на шлюбі або кровній спорідненості чи усиновленні, члени якої пов'язані спільним побутом, взаємною відповідальністю і взаємодопомогою.

Сім'я благополучна – це сім'я з високим рівнем внутрішньосімейної моральності, духовності, координації та кооперації, взаємної підтримки та взаємодопомоги, з раціональними способами вирішення сімейних проблем.

Сім'я є первинним та основним осередком суспільства. Сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. Сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства (Сімейний кодекс України, ст. 3).

Сім'я неблагополучна – це сім'я, яка повністю або частково втратила свої виховні можливості через ті чи інші причини, у результаті чого у сім'ї складаються несприятливі умови для виховання дитини.

Сімейне виховання – 1. Цілеспрямована взаємодія старших членів сім'ї з молодшими, заснована на любові й пошані особистої гідності дитини, що передбачає психолого-педагогічну підтримку, захист та формування особистості з урахуванням можливостей і відповідно до цінностей сім'ї та суспільства. 2. Уся сукупність цілеспрямованих виховних і некерованих соціалізуючих впливів на дитину, яка здійснюється в умовах сім'ї.

Сімейне виховання (у вузькому значенні) – взаємодія батьків і дітей, яка ґрунтується на родинній інтимно-емоційній близькості, любові, турботі, повазі й захищеності дитини, сприяє створенню сприятливих умов для задоволення її потреб у повноцінному розвитку та саморозвитку.

Сімейне виховання (у широкому значенні) – одна з найбільш давніх форм соціалізації і виховання дітей, яка органічно об'єднує об'єктивний вплив культури, традицій, звичаїв, поглядів народу, сімейно-побутових умов і взаємодію батьків з дітьми, у процесі якої відбувається повноцінний розвиток і становлення зростаючої особистості.

Сімейні цінності – моральні основи життя сім'ї, стосунки поколінь, закони подружньої вірності, піклування про дітей, пам'ять про предків тощо.

Сором'язливість – це риса особистості та, як наслідок, обумовлена нею поведінка. Основні риси такої поведінки: нерішучість, боязкість, невпевненість у собі. Найчастіше це проявляється в соціальному середовищі. Дитяча сором'язливість стає помітною у садочку чи школі, коли є потреба у спілкуванні та спільних заняттях чи іграх.

Статеве виховання – оволодіння підростаючим поколінням етикою й культурою у сфері взаємин статей, формування у нього потреб керуватися нормами моральності в стосунках між особами протилежної статі.

Стиль сімейного виховання – найбільш характерні способи ставлення батьків до дитини, застосування ними певних засобів та методів педагогічного впливу, які виявляються у своєрідній манері словесного спілкування та взаємодії.

Структура процесу виховання – логічно взаємопов'язані компоненти, які забезпечують процес формування особистості: оволодіння правилами та нормами поведінки, формування почуттів і переконань, вироблення вмінь і звичок у поведінці, практична діяльність у соціальному середовищі.

Сугестивний метод – психологічний вплив на особу або групу осіб, розрахований на беззаперечне сприйняття незалежно від їх думок і волі.

Теорія – найбільш розвинута абстрактна система знання, що відображає і пояснює певну сферу дійсності обґрунтуванням закономірних та істотних властивостей і зв'язків, містить у собі поняття, принципи, закони.

Ток-шоу – інтерактивна програма (від англ. talk show – розмовне шоу), в якій один або декілька запрошених учасників ведуть обговорення запропонованих ведучим тем. Як правило, при цьому присутні запрошені у студію глядачі. Глядачам надається можливість задати питання або висловити свою думку.

Трудове виховання – це процес залучення учнів до різноманітних педагогічно організованих видів суспільно корисної праці з метою передання їм виробничого досвіду, розвитку в них творчого практичного мислення, працьовитості й свідомості людини праці.

Усиновлення – прийняття усиновлювачем у свою сім'ю особи на правах дочки чи сина. Усиновлення дитини провадиться у її найвищих інтересах для забезпечення стабільних та гармонійних умов її життя. Усиновлювачі стають повноправними батьками дитини.

Фізичне виховання – виховання, що ставить за мету створення оптимальних умов для забезпечення достатнього фізичного розвитку особистості, збереження її здоров'я, оволодіння знаннями про особливості організму людини та фізіологічні процеси, набуття санітарно-гігієнічних умінь та навичок

Форми виховної роботи – це варіанти організації виховного процесу, композиційна побудова виховного заходу.

Функції сім'ї – це обов'язки і завдання кожного її члена стосовно один до одного і суспільства в цілому; специфічне призначення, роль, специфічна діяльність сім'ї.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Андрощук І.В. Андрощук І.П. Методика виховної роботи : навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 320 с.
2. Безбородих С. М. Теорія і методика виховання молодших школярів : навч.-метод. посіб. для студентів та вчителів. ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Київ : Талком, 2019. 245 с.
3. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. К. : Академвидав, 2012. 256 с.
4. Бойченко В. В. Полікультурне виховання учнів початкової школи: теорія і методика : монографія. Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань : Сочінський М. М. [вид.], 2016. 187 с.
5. Борисюк А. С., Тимофієва М. П., Павлюк О. І. Теорія виховання. Тестові завдання : навч.-метод. посіб. для студентів вищ. мед. закл. освіти України. Вищ. держ. навч. закл. України «Буковин. держ. мед. ун-т». Чернівці : БДМУ, 2019. 66 с.
6. Виховання духовності особистості : навчально-методичний посібник / М. Й. Боришевський, Л. І. Пилипенко, О. І. Пенькова та ін. ; за заг. ред. М. Й. Боришевського. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 104 с.
7. Волкова Н. П. Педагогіка: посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Видавничий центр «Академія», 2003. 576 с.
8. Гурський В. А., Присакар В. В. Теорія виховання. Управління навчально-виховним процесом. 2-е вид., допов. і перероб. *Педагогіка* : навч. посіб. для студентів ВНЗ : у 2 кн. Кам'янець-Подільський : Медобори, 2015. Кн. 2 : 2015. 219 с.
9. Десятник К.В. Методика виховної роботи: електронний курс навчальної дисципліни: навчально-методична праця. Microsoft Office 365 ВНУ імені Лесі Українки, 2022. Електронний освітній ресурс. URL: <https://cutt.ly/kZ6gDg7>
10. Десятник К. В. Уроки духовності : навч.-метод. посіб. Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2010. 174 с.
URL:https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/15651/3/Desyatnyk_K_Urok_u_duhovnosti.pdf
11. Десятник К. В., Грицак П. О. Формування національної ідентичності молодших школярів у контексті національно-патріотичного виховання. *«Наука і техніка сьогодні»*. Серія «Педагогіка». 2024. № 6(34). С. 437–448. Doi: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-6\(34\)-437-448](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-6(34)-437-448)
12. Десятник К., Вілнора Ю. Формування у майбутніх учителів початкової школи поваги до дитини в процесі професійної підготовки. *Розвиток освітніх систем в умовах євроінтеграційних трансформацій*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Чернівці, 26-27 травня 2021 року / за наук. ред. д. пед. наук С.З. Романюк. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. 328 с. С. 128–133.

13. Десятник К.В. Взаємодія сім'ї і школи у вихованні духовності молодших школярів: теорія і практика: монографія. Луцьк : ПрАТ «Волин. обл. друк.», 2020. 216 с.

14. Десятник К.В., Ігнатюк О.В Чинники формування емоційного інтелекту у молодших школярів. *Актуальні питання науки: матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (30 квітня 2020 року). Бердянськ, 2020. С. 111–113.

15. Десятник К., Коваль М. Взаємодія вчителя початкової школи з батьками: зарубіжні практики партнерства. *Психолого-педагогічний супровід фахового зростання особистості в системі неперервної професійної освіти* : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю (Бердянськ, 25–26 листопада 2021 р.) / за ред. І. А. Барбашової, Л. Г. Ярошук. Бердянськ : БДПУ, 2021. 456 с. С. 268–273.

16. Десятник К., Лукашук І. Формування соціальної компетентності учнів початкової школи: зарубіжний досвід. *Психолого-педагогічний супровід фахового зростання особистості в системі неперервної професійної освіти: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю* (Бердянськ, 25–26.11.2021) / за ред. І. А. Барбашової, Л. Г. Ярошук. Бердянськ : БДПУ, 2021. 456 с. С. 268–273.

17. Десятник К., Махновець О. Проблема толерантності в освіті в сучасних умовах *Педагогічний поступ: матеріали II Всеукраїнського круглого столу* (Луцьк, 2 червня 2022 р.) / За заг. ред. проф. Пріми Р. М. Луцьк: ФОП Мажула Ю. М., 2022. 84 с. С.65–70.

18. Діалог, переговори та дебати: посіб. для вчит. / Павленко Ольга, Сизенко Анастасія, Декшна Тетяна, Лобойко Мирослава, МакМюррей А. та ін.; British Council. Київ : Симоненко О. І., 2021. 114 с.

19. Журба К. О. Виховання культури гідності молодших підлітків у взаємодії сім'ї і школи: методичні рекомендації. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 72 с.

20. Задорожна-Княгницька Л. В., Тимофєєва І. Б. . Загальні основи педагогіки : навч. посіб. для здоб. вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спец. 013 «Початкова освіта». Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 192 с

21. Карпенчук, С. Г. Теорія і методика виховання : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. / за ред. Т. М. Коліна , Л. О. Біда. Київ : Вища школа, 2005. 341 с.

22. Киричок В.А. Роговець О. В. Виховання культури гідності молодших школярів у позааурочній діяльності : методичні рекомендації. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 80 с

23. Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг : КДПУ, 2008. 187 с.

24. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка : підручник Київ : Знання-Прес, 2004. 445 с.

25. Кузьмінський, А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка у запитаннях і відповідях: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Знання, 2006. 311 с.
26. Максимюк С. П. Педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : Кондор, 2005. 666 с.
27. Марків В. М. Теорія виховання : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг: КПІ, 2015. 241 с.
28. Матвієнко О. В. Практикум з курсу «Теорія виховання»: навч. посібник. Нац. пед. ун-т ім. Драгоманова. Київ : Стилос, 2001. 255 с.
29. Маценко Л. М. Теорія і методика виховання: навч. посіб. Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : Компрінт, 2016. 319 с.
30. Омеляненко В. Л., Кузьмінський А. І. Теорія і методика виховання : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Знання, 2008. 415 с.
31. Оржеховська В. М., Федорченко Т. Є. Технології розбудови виховної системи загальноосвітнього навчального закладу : навчально-методичний посібник. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 172 с
32. Пріма Р.М., Пріма Д.А., Десятник К.В., Рославець Р.М. Гурткова робота – простір здоров'язбережувальної творчої діяльності. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2021, № 6 (110). С. 190–198.
33. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. / Андрєєнкова В.Л., Мельничук В.О., Калашник О.А. К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 132 с.
34. Протидія та попередження булінгу (цькуванню) в закладах освіти. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:MON+AB101+2019_T2/about
35. Соціально-емоційне та етичне навчання: навчальна програма для ранньої початкової школи / Голов. ред. О.Елькін. Харків: Дім реклами, 2021. 320 с.
36. Соціально-емоційне та етичне навчання: навчальна програма для початкової школи / голов. ред. О.Елькін. Харків: Дім реклами, 2021. 339 с.
37. Теорія і методика навчання й виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: від історії до інновацій : монографія / заг. ред., упоряд. : А. А. Сбруєва, С. М. Кондратюк. Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. Суми : Мрія, 2015. 587 с.
38. Уроки доброти: ідеї та поради на навчальний рік. Посібник для формування культури благодійності в освітньому процесі / За заг. ред. О. Елькіна, О. Масалітіної; упорядкування Д. Долгова, О. Кондратенко. Київ. «Видавнича група «Шкільний світ», 2021. 80 с.
39. Уроки доброчесності. Путівник для вчителя / Інна Большакова, Наталія Єфремова, Юлія Журлакова, Ольга Мірошникова, Світлана Олексюк, Ганна Остапенко, Світлана Ройз; упоряд.: Галина Титиш. 2021. 176 с. URL: <https://integrity.nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/putivnik-dlya-vchitelya.pdf>
40. Уроки доброчесності. Путівник для учня. Частина 1. / Інна Большакова, Наталія Єфремова, Юлія Журлакова, Ольга Мірошникова, Світлана Олексюк,

Ганна Остапенко, Світлана Ройз; упоряд.: Галина Титиш. 2021. 79 с. URL: https://integrity.nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/putivnik-dlya-uchnya.-chastina-1_uroki-dobrochesnosti.pdf

41. Формування світосприйняття у дітей 5–8 років: теоретичні аспекти / Пріма Р.М., Пріма Д.А., Десятник К.В., Рославець Р.М., Ольхова Н.О. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології* / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. №9 (103). 544 с. С. 396-404.

42. Ярошук Л.Г. *Методика виховної роботи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид., випр.* Київ : Слово, 2012. 320с.

Додаткова

1. Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В. Пономаренко, Т. Воронцова, О. Сакович та ін. Київ : Алатон, 2020. 64 с. URL: <https://cutt.ly/2Rm59JS>

2. Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки (під час війни). URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Bezpechne_osvitnie_seredovysche_2022_SQE-SURGe.pdf

3. Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття»). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text>

1. Загальна декларація прав людини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015?lang=uk#Text

2. Загальнодержавна програма «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини на період до 2021р.»

3. Закону України «Про освіту» № 2145-19 від 05.09.2017. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

4. Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», листа МОН від 18.05.2018 №. URL: 1/11-5480 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text>

5. Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти. : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_174

6. Конвенція про права дитини (від 20 листопада 1989 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

7. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.

8. Концепцією національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року від 06 червня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22/sp:max50:nav7:font2#n12>

9. Концепції розвитку громадянської освіти в Україні (від 3 жовтня 2018 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80?lang=ru>

10. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності. *Педагогічна газета Академії педагогічних наук України*. 2000. №6 (72). червень. С. 4–6.

11. Концепції розвитку щоденного спорту в закладах освіти (від 27.10.2021 р.). URL:

https://www.pedrada.com.ua/files/news/2022/Nakaz_spilnyi_schodennyi_sport_Z_O_2022_Pedrada.pdf

12. Концепція національного виховання. *Рідна школа*. 1995. №6. С. 3–8.

13. Курс підвищення кваліфікації для освітян «Перша психологічна допомога учасникам освітнього процесу під час і після завершення воєнних дій». 2022. URL: <https://hryoutest.in.ua/courses/programa-pidvishchennya-kvalifikaciji-psihologichnoji-pidtrimki-dlya-osvityan-ta-batkiv>

14. Лист МОН № №9105-22 від 10.08.2022 р. щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 н. р. «Інформаційні матеріали щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 навчальному році». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/62f/4c1/f2d/62f4c1f2d9a1d274700929.pdf>

15. Лист МОН №1/12702-23 від 24.08.2023 р. щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023/2024 н. р. «Інформаційні матеріали щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023/2024 навчальному році». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-vihovnogo-procesu-v-zakladah-osviti-u-20232024-navchalnomu-roci>

16. Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі (2020) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#n10>

17. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. Ухвалено рішенням Колегії МОН України 20.10.2016 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>

18. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

19. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178-179).

20. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей: Київ, 2018. 40 с. URL: <https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/>

21. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посіб. / за заг. ред. Цюман Т. П. Київ: Український фонд «Благополуччя дітей», 2018. 56 с.

22. Desiatnyk K. V., Durmanenko O. L., Prima R. M., Intensification of The “TEACHER-PUPIL-PARENTS” Triad Cooperation in Upbringing Junior Pupils’ Spirituality. *Наука і освіта : науково-практичний журнал*. 2017. № 6/CLVIX. Педагогіка. С. 12–16.

Навчально-методичне видання

Десятник Катерина Володимирівна

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ:
методичні рекомендації до виконання практичних, індивідуальних завдань та
самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти спеціальності 013 Початкова освіта

Друкується в авторській редакції